

Гендерна сегрегація у фаховій передвищій та вищій освіті

Дослідницький звіт

Автор_ки: Валерій Мілосердов,
Ірина Когут, Олесь Будз,
Ольга Поліщук

Редактор: Іван Вербицький

Менеджерки проєкту:
Дарина Вільхова, Юлія Назаренко

Коректура: Роксолана Машкова

Верстка: Ярослав Онищук

Це дослідження проведене аналітичним центром Cedos. Воно стало можливим завдяки фінансовій підтримці Уряду Об'єднаного Королівства Великої Британії та Північної Ірландії в межах проєкту «Жінки. Мир. Безпека»: відповіді на виклики війни», який виконується Українським Жіночим Фондом у партнерстві з ГО «Ла Страда - Україна», Асоціацією жінок-юристок України «Юрфем», інформаційно-консультаційним жіночим центром, Українською фундацією громадського здоров'я та Центром «Жіночі перспективи» за сприяння Офісу Віцепрем'єр-міністерки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції та Апарату Урядової уповноваженої з питань гендерної політики. Відповідальність за зміст інформації несе громадська організація «Центр дослідження суспільства». Інформація, що представлена у виданні, не завжди відображає погляди Уряду Об'єднаного Королівства Великої Британії та Північної Ірландії й Українського жіночого фонду.

У цьому звіті ми використовуємо іменник з відділеним «_» гендерованим закінченням для позначення особи, гендер як_ої невідомий чи не має значення в нинішньому контексті, або групи осіб різного гендеру, гендер яких невідомий чи гендер яких не має значення в нинішньому контексті. Ми однаково поважаємо жінок, небінарних осіб і чоловіків. Оскільки в україномовному інформаційному просторі сьогодні набагато частіше підкреслюється існування чоловіків, ніж усіх інших (тобто більшості людей), ми, з метою урівноваження цього перекося, тут і надалі використовуємо таку форму для позначення сукупності різних людей чи людини, гендер як_ої невідомий.

Cedos — це незалежний аналітичний центр і спільнота, що працює над питаннями соціального розвитку з 2010 року. Ми віримо, що кожна людина має право на гідний рівень життя. Тому метою Cedos є пошук системних причин соціальних проблем і варіантів їхнього вирішення. Наш підхід базується на дослідженнях. Ми вивчаємо суспільні процеси та державні політики, поширюємо критичне знання, просуваємо прогресивні зміни, навчаємо і посилюємо спільноту прихильників цих змін.

Сайт Cedos: <https://cedos.org.ua/>

Лютий–березень 2024

Зміст

● Вступ і методологія.....	4
Розділ 1 ● Горизонтальна гендерна сегрегація.....	7
1.1 ● Горизонтальна гендерна сегрегація за галузями знань і спеціальностями.....	8
1.2 ● Масштаб горизонтальної гендерної сегрегації.....	17
1.3 ● Варіативність горизонтальної гендерної сегрегації в часі	19
1.4 ● Варіативність горизонтальної гендерної сегрегації (в межах галузей) за макрорегіонами	38
1.5 ● Варіативність горизонтальної гендерної сегрегації між закладами освіти.....	42
Розділ 2 ● Гендерний аспект освітніх траєкторій.....	50
2.1 ● Зміна частки жінок і чоловіків у межах спеціальності між рівнями освіти та динаміка цієї зміни між 2021 та 2023 роками.....	51
2.2 ● Різниця у середньому балі вступниць і вступників на спеціальності освітнього рівня «Бакалавр»	56
2.3 ● Горизонтальна гендерна сегрегація в розрізі плати за навчання.....	60
2.4 ● Вибір післяшкільного навчального закладу в розрізі макрорегіонів на рівнях «Фаховий молодший бакалавр», «Молодший бакалавр» і «Бакалавр» серед жінок і чоловіків.....	65
2.5 ● Пріоритетність заяв при вступі на бюджетну форму навчання на освітніх рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Магістр».....	67
● Підсумки	69
● Додатки.....	73

● Вступ і методологія

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну суттєво змінило ринок праці — як пропозицію, так і попит. Мільйони працівни_ць виходять з ринку через мобілізацію та вимушене переміщення за кордон. На попит також впливають потреби (поточної та майбутньої) відбудови і розгортання оборонної промисловості.

Ринок праці в Україні є вертикально і горизонтально гендерно сегрегованим: чоловіки переважають на керівних посадах, жінки — у галузях і видах діяльності з більш низькою доданою вартістю або на посадах з нижчим рівнем оплати праці. Водночас відтік робочої сили також має гендерний вимір: серед мобілізованих більшість чоловіків, серед шукач_ок притулку за кордоном — жінок. У цих умовах горизонтальна гендерна сегрегація не лише обмежує особистий розвиток і реалізацію талантів окремих працівни_ць, а й позбавляє ринок праці необхідної у складних умовах гнучкості.

Хоча повноцінне відновлення країни потребує завершення війни і справедливого миру, першочергові заходи з відновлення уже розпочалися і тривають. У будь-якому разі цей процес, що буде супроводжуватися також європейською інтеграцією України, потребує значних зусиль, людських ресурсів і компетенцій. Освіта є ключовим інститутом, що забезпечує такі навички і знання. Отримання відповідної освіти може мати вагомий вплив на можливість різних соціальних груп, чоловіків і жінок, брати участь у процесах відновлення. Крім цього, освіта і наявність компетенцій впливатиме на те, які ролі будуть відігравати різні люди у відповідних процесах. Зважаючи на це, нерівності в освіті можуть мати вплив на те, яким чином буде організоване відновлення, а також які нерівності будуть або не будуть посилені чи спровоковані внаслідок цього.

Освіта є одним із основних інститутів соціалізації. Крім засвоєння твердих і м'яких навичок, підготовки до отримання професії й активної участі у житті громади та суспільства загалом, вона робить вагомий внесок у формування цінностей, поглядів і соціальних практик. Процес відновлення та зміни країни може потребувати суспільних дискусій про бачення майбутнього і нові правила співжиття у суспільстві після війни. Від того, які цінності та дискурси будуть популярними у відповідний час, може залежати, які рішення,

стратегії та політики будуть обрані і втілені. Зважаючи на це, забезпечення гендерної рівності у будь-якій зі сфер життя потребує впровадження відповідних політик у освіті.

Для їх впровадження у грудні 2022 року було ухвалено Стратегію впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року. У ній, зокрема, йдеться про те, що впровадження принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у сфері освіти в Україні пов'язане з необхідністю подолання стереотипів за ознакою статі під час формування політики у сфері освіти, адже однакове, на перший погляд, ставлення до осіб різної статі в умовах наявної гендерної стереотипізації насправді не надає рівних можливостей, а закріплює та відтворює нерівності¹.

Стратегія подолання гендерного розриву в оплаті праці на період до 2030 року визначає однією з причин наявності такого розриву високий рівень гендерної сегрегації на ринку праці (горизонтальної та вертикальної): чоловіки переважають на керівних посадах, жінки — у галузях і видах діяльності з більш низькою доданою вартістю або на посадах з нижчим рівнем оплати праці².

При цьому жодна зі згаданих стратегій не зачіпає питання гендерної сегрегації у сфері освіти, хоча вона є дуже виразним проявом проблеми гендерної нерівності, зокрема поширеності уявлень про стереотипні ролі жінок і чоловіків у суспільстві, а також потенційним полем для дискримінації. Так само проблему горизонтальної гендерної сегрегації на ринку праці неможливо розглядати без аналогічної сегрегації на рівнях освіти, після яких чоловіки та жінки виходять на ринок праці.

Ця аналітична записка має на меті описати горизонтальну гендерну сегрегацію у фаховій передвищій та вищій освіті в Україні станом на 2024 рік. Під горизонтальною гендерною сегрегацією у цьому тексті мається на увазі недо- чи надмірна представленість представни_ць однієї зі статей у галузі освіти та спеціальності. Як сегреговані ми визначаємо ті галузі та спеціальності, де представни_ць однієї зі статей більше 70%. Окремо при аналізі виділена група

¹ Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2022 р. № 1163-р <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2022-%D1%80#n198>

² Про схвалення Національної стратегії подолання гендерного розриву в оплаті праці на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2023 - 2025 роки <https://ips.ligazakon.net/document/kr230815?an=25>

спеціальностей, де представниць однієї зі статей домінуюча більшість — понад 90%.

Ця записка присвячена пошуку відповідей на такі запитання:

- наскільки масштабною є горизонтальна гендерна сегрегація у фаховій передвищій та вищій освіті, скільки спеціальностей та студентства вона охоплює;
- чи варіюється гендерна сегрегація залежно від рівня освіти, регіону, закладу освіти, форми оплати за навчання;
- чи відрізняється поведінка жінок і чоловіків під час вибору спеціальності та закладу освіти, куди вони вступають.

Дані, які використано для аналізу, отримані у відповідь на запит на публічну інформацію від державного підприємства «Інфоресурс», що є розпорядником Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО)³.

Для того, щоб уникнути великої похибки, до аналізу було включено спеціальності, де станом на 2024 рік навчається більше 100 здобувач_ок освіти. Для докторських програм цей поріг становив 10 осіб. Якщо не зазначено іншого, усі розрахунки у тексті, що стосуються спеціальностей, наведені для таких спеціальностей.

³ Єдина державна електронна база з питань освіти: <https://info.edbo.gov.ua/>

Розділ 1 ●
Горизонтальна
гендерна сегрегація

1.1 ● Горизонтальна гендерна сегрегація за галузями знань і спеціальностями

Жінки в Україні мають високий рівень доступу до освіти. Індекс гендерного паритету — показник відношення кількості жінок до кількості чоловіків, де 1 означає, що жінок і чоловіків порівну — був близьким до 1 на всіх рівнях освіти, крім післясередньої невищої (тобто професійної та фахової) освіти, короткого циклу вищої освіти та докторантури (Таблиця 1).

Таблиця 1. Індекс гендерного паритету за рівнями освіти

Рівні освіти за МСКО 2011	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Дошкільна освіта	0,923	0,929	0,928	0,926	0,923
Початкова освіта	0,957	0,950	0,950	0,949	0,950
Перший етап середньої освіти	0,959	0,963	0,961	0,960	0,955
Другий етап середньої освіти	0,893	0,907	0,916	0,920	0,930
Післясередня невища освіта	0,690	0,669	0,664	0,675	0,662
Короткий цикл вищої освіти	0,904	0,887	0,873	0,886	0,887
Бакалаврат або його еквівалент	1,064	1,081	1,092	1,143	1,131
Магістратура або її еквівалент	1,298	1,277	1,289	1,431	1,403
Докторантура або її еквівалент	1,061	1,036	0,966	0,881*	0,874*

Примітка: * — Без урахування здобувач_ок вищої освіти наукового ступеня доктора наук.

Джерело: Державна служба статистики України

Навчальні результати дівчат у період, що передуює переходу до здобуття професії, є вищими або не суттєво нижчими (залежно від предмету) від результатів хлопців. PISA-2022 показала, що результати 15-річних підлітків з математики у хлопців дещо вищі (орієнтовно різниця дорівнює половині року навчання), з природничих наук статистично значущої

різниці немає, а з читання вищі у дівчат (різниця дорівнює понад року навчання). Результати національного мульти-предметного тесту у 2023 році, на основі якого відбувався вступ до закладів фахової передвищої та вищої освіти, були майже однаковими у чоловіків та жінок. Середній бал з української мови та історії України був дещо вищим у жінок, ніж у чоловіків. З математики різниця становила лише 0,2 бала.

Таблиця 2. НМТ-2023. Середній бал по шкалі 100–200

Предмет	Жінки	Чоловіки
Українська мова	151,8	144,9
Історія України	142,9	140,5
Математика	135,3	135,5

Джерело: Український центр оцінювання якості освіти

На останньому ЗНО перед повномасштабним вторгненням Росії в Україну, 2021 року, результат з математики також був однаковим, а з української мови результат жінок був на 11,5 балів вищим.

Таблиця 3. ЗНО-2021. Середній бал по шкалі 100–200

Предмет	Жінки	Чоловіки
Українська мова	149,5	138,0
Історія України	138,1	133,6
Математика	137,9	137,9

Джерело: Український центр оцінювання якості освіти

Попри це, під час переходу на наступні рівні освіти жінки та чоловіки часто обирають різні галузі знань і спеціальності.

Серед 28 галузей знань відповідно до визначеного урядом переліку⁴ на рівнях «Бакалавр», «Молодший бакалавр» і «Спеціаліст» 12 є гендерно сегрегованими. Чотири з них — на користь жінок (частка жінок >70%), а саме «Журналістика», «Гуманітарні науки», «Культура і мистецтво» та

⁴ Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти Кабінет Міністрів України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Tex>

«Біологія», а вісім – на користь чоловіків (частка чоловіків >70%), а саме «Архітектура і будівництво», «Інформаційні технології», «Аграрні науки», «Богослів'я», «Транспорт», «Електроніка», «Автоматизація та електронні комунікації», «Механічна інженерія», «Електронна інженерія».

На рівнях «Фаховий молодший бакалавр» і «Молодший спеціаліст» горизонтальна сегрегація є ще більш помітною. У 7 галузях із 23 частка жінок є вищою, ніж 70%. До таких належать «Гуманітарні науки», «Охорона здоров'я», «Культура і мистецтво», «Соціальна робота», «Журналістика», «Сфера обслуговування» та «Освіта/Педагогіка». У 7 галузях ця частка є нижчою, ніж 30%, тобто вони є сегрегованими на користь чоловіків. Такими є «Математика та статистика», «Аграрні науки та продовольство», «Інформаційні технології», «Транспорт», «Електроніка, автоматизація та електронні комунікації», «Механічна інженерія», «Електрична інженерія».

На рівні «Магістр», де частка жінок серед здобувач_ок освіти загалом є нижчою, ніж на інших рівнях, галузей, де кількісно переважають жінки, немає. Натомість у 12 галузях кількісно переважають чоловіки. Такими є «Природничі науки», «Математика та статистика», «Виробництво та технології», «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону», «Архітектура та будівництво», «Богослів'я», «Транспорт», «Аграрні науки та продовольство», «Інформаційні технології», «Електрична інженерія», «Електроніка, автоматизація та електронні комунікації» та «Механічна інженерія». На докторських програмах чоловіки кількісно переважають у більшості галузей – 21 із 28.

Таблиця 4. Частка жінок у галузях за рівнями освіти (%), відсортовано за спаданням частки жінок на рівнях «Бакалавр», «Молодший бакалавр» і «Спеціаліст», дані станом на 01.01.2024

Спеціальність	Фаховий молодший бакалавр і молодший спеціаліст	Бакалавр, молодший бакалавр і спеціаліст	Магістр	Доктор філософії
Журналістика	72,66	80,37	53,39	41,38
Гуманітарні науки	83,98	79,54	64,34	39,99
Біологія	-	77,15	65,93	48,71
Культура і мистецтво	77,39	70,3	53,05	47,27
Соціальні та поведінкові науки	56,64	69,65	66,05	21,85
Сфера обслуговування	71,68	68,16	34,95	15,52

Охорона здоров'я	82,57	67,08	66,4	49,83
Соціальна робота	72,7	66,79	56,84	35,07
Міжнародні відносини	-	65,62	45,33	24,37
Освіта/Педагогіка	70,96	61,92	58,36	38,51
Ветеринарія	53,44	59,14	63,58	35,43
Публічне управління та адміністрування	-	58,83	41,64	21,21
Право	58,7	56,37	50,52	28,89
Управління та адміністрування	56,07	55,79	32,97	12,04
Хімічна інженерія та біоінженерія	55,42	52,31	34,48	20,97
Всього	43,88	47,36	43,24	24,08
Цивільна безпека	41,61	43,45	31,85	17,53
Природничі науки	40,64	42,54	25,67	24,82
Виробництво та технології	49,8	40,47	21,58	24,06
Математика та статистика	25,31	38,5	23,33	20,85
Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону	-	34,4	21,07	8,24
Архітектура та будівництво	30,31	29,57	17,51	16,48
Інформаційні технології	13,9	19,16	10,59	7,16
Аграрні науки та продовольство	15,76	17,4	11,27	17,09
Богослов'я	-	16,08	16,61	6,67
Транспорт	10,83	12,49	12,42	10,62
Електроніка, автоматизація та електронні комунікації	8,79	10,95	7,36	8,33
Механічна інженерія	7,39	8,21	5,86	7,73
Електрична інженерія	6,03	6,05	8,34	7,24

Примітка: На рівнях «Фаховий молодший бакалавр» і «Молодший спеціаліст» немає програм у п'яти галузях: Біологія, Міжнародні відносини, Публічне управління та адміністрування, Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону та Богослов'я.

У розрізі спеціальностей сегрегація є ще більш виразною. У фаховій передвищій освіті (Таблиця 5) з 80 спеціальностей, що увійшли до аналізу, 65% є сегрегованими: 33 на користь чоловіків і 19 на користь жінок (частка студент_ок відповідної статі становить більше 70%). Серед спеціальностей, де кількісно переважають жінки, — освітні, медичні, мистецькі та гуманітарні. На спеціальності «Дошкільна

освіта» чоловіки практично не навчаються, на найбільш чисельній зі спеціальностей, «Медсестринство», частка жінок становить 84%.

Спеціальності, де кількість чоловіків є найвищою, є ще більш сегрегованими. На десяти з них з найбільшою кількістю чоловіків жінок є не більше 7%, на трьох із них навчаються майже винятково чоловіки. Це інженерні, аграрні та транспортні спеціальності.

Таблиця 5. 20 найбільш сегрегованих спеціальностей на користь жінок та чоловіків і 10 тих, де частка обох статей є майже однаковою (рівні «Фаховий молодший бакалавр» і «Молодший спеціаліст») (дані станом на 01.01.2024)

Тип	Спеціальність	Частка жінок	Кількість студент_ок
Найбільш сегреговані на користь жінок	012 Дошкільна освіта	97,7%	5518
	226 Фармація, промислова фармація	91,7%	6997
	013 Початкова освіта	89,9%	9417
	022 Дизайн	87,6%	7692
	024 Хореографія	86,9%	1844
	223 Медсестринство	84,0%	35992
	035 Філологія	84,0%	536
	053 Психологія	83,7%	484
	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	80,5%	2740
	224 Технології медичної діагностики та лікування	80,0%	706
Кількість жінок і чоловіків на спеціальності майже однакова	181 Харчові технології	54,2%	14333
	186 Видавництво та поліграфія	53,5%	1094
	211 Ветеринарна медицина	53,5%	4477
	051 Економіка	53,4%	4073
	161 Хімічні технології та інженерія	52,2%	714
	014 Середня освіта	51,6%	4618
	262 Правоохоронна діяльність	51,6%	384
	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	51,4%	7126

	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	48,5%	4433
	221 Стоматологія	45,7%	3036
Найбільш сегреговані на користь чоловіків	171 Електроніка	6,6%	1143
	207 Водні біоресурси та аквакультура	5,9%	237
	141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка	5,8%	15815
	185 Нафтогазова інженерія та технології	5,3%	929
	131 Прикладна механіка	3,4%	3326
	187 Деревообробні та меблеві технології	2,6%	114
	142 Енергетичне машинобудування	2,4%	1105
	274 Автомобільний транспорт	1,5%	12364
	208 Агроінженерія	1,5%	11341
	271 Морський та внутрішній водний транспорт	1,2%	6139

На рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» зі 122 спеціальностей, що увійшли до аналізу, сегрегованими є 58%: на 15 із них частка жінок є вищою, ніж 70%, а на 4 жінок є більше 90%. Такими є освітні (насамперед «Дошкільна освіта» та «Початкова освіта»), медичні, мистецькі та гуманітарні спеціальності. Частка чоловіків перевищує 70% на 52 спеціальностях, із них на 16 їхня частка більше 90%. Найбільш сегрегованими є інженерні, машинобудівні та транспортні спеціальності.

Таблиця 6. 20 найбільш сегрегованих спеціальностей на користь жінок та чоловіків і 10 тих, де частка обох статей є майже однаковою (рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст») (дані станом на 01.01.2024)

Тип	Спеціальність	Частка жінок	Кількість студент_ок
Найбільш сегреговані на користь жінок	012 Дошкільна освіта	97,1%	10096
	013 Початкова освіта	94,5%	10990
	016 Спеціальна освіта	93,7%	5378
	223 Медсестринство	89,7%	2196

	226 Фармація, промислова фармація	88,5%	2089
	035 Філологія	84,8%	31154
	224 Технології медичної діагностики та лікування	84,6%	461
	053 Психологія	82,4%	31931
	024 Хореографія	82,3%	3073
	061 Журналістика	80,4%	10916
Кількість жінок і чоловіків на спеціальності майже однакова	029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа	52,7%	4019
	027 Музеєзнавство, пам'яткознавство	52,5%	259
	242 Туризм і рекреація	52,1%	1790
	051 Економіка	51,7%	19221
	181 Харчові технології	49,3%	10866
	032 Історія та археологія	48,7%	3863
	052 Політологія	48,7%	3118
	111 Математика	48,3%	1373
	161 Хімічні технології та інженерія	48,0%	3092
	101 Екологія	47,0%	6610
Найбільш сегреговані на користь чоловіків	172 Електронні комунікації та радіотехніка	8,4%	3104
	151 Суднобудування	8,4%	1369
	131 Прикладна механіка	6,4%	6422
	141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка	6,0%	15858
	142 Енергетичне машинобудування	5,7%	1725
	133 Галузеве машинобудування	5,6%	8739
	145 Відновлювані джерела енергії та гідроенергетика	4,9%	142
	208 Агроінженерія	3,4%	9903
	274 Автомобільний транспорт	1,8%	7684
271 Морський та внутрішній водний транспорт	1,4%	9034	

На рівні «Магістр» частка жінок в цілому є нижчою, ніж на попередніх освітніх рівнях, а саме 43,2%, що є на 4,2 відсоткового пункта нижче, ніж на попередньому освітньому рівні. На цьому рівні патерн горизонтальної гендерної сегрегації повторюється. Зі 123 проаналізованих спеціальностей 60% є сегрегованими: 65 — на користь чоловіків, 9 — на користь жінок. Перелік цих спеціальностей практично збігається з переліками на двох попередніх рівнях у нашому аналізі (Таблиці 5, 6 і 7).

Таблиця 7. 20 найбільш сегрегованих спеціальностей на користь жінок та чоловіків і 10 тих, де частка обох статей є майже однаковою (рівень «Магістр») (дані станом на 01.01.2024)

Тип	Спеціальність	Частка жінок	Кількість студент_ок
Найбільш сегреговані на користь жінок	012 Дошкільна освіта	94,9%	2681
	013 Початкова освіта	94,2%	3886
	016 Спеціальна освіта	93,9%	2445
	223 Медсестринство	89,9%	358
	224 Технології медичної діагностики та лікування	86,4%	220
	225 Медична психологія	83,7%	786
	226 Фармація, промислова фармація	83,6%	12280
	228 Педіатрія	83,1%	1408
	053 Психологія	80,1%	16171
	035 Філологія	74,0%	4363
Кількість жінок і чоловіків на спеціальності майже однакова	014 Середня освіта	53,2%	12992
	227 Терапія та реабілітація	53,1%	1081
	011 Освітні, педагогічні науки	53,1%	2046
	293 Міжнародне право	52,8%	774
	102 Хімія	52,3%	587
	026 Сценічне мистецтво	52,3%	488
	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	52,1%	1246
	081 Право	50,5%	16552
	182 Технології легкої промисловості	50,0%	198
	071 Облік і оподаткування	49,5%	3729

Найбільш сегреговані на користь чоловіків	184 Гірництво	6,3%	924
	172 Електронні комунікації та радіотехніка	6,0%	1696
	174 Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка	5,3%	2950
	176 Мікро- та наносистемна техніка	5,2%	231
	133 Галузеве машинобудування	3,0%	3366
	187 Деревообробні та меблеві технології	2,4%	245
	208 Агроінженерія	2,2%	2397
	274 Автомобільний транспорт	2,1%	1992
	271 Морський та внутрішній водний транспорт	2,1%	730
	142 Енергетичне машинобудування	1,6%	502

На освітньому рівні «Доктор філософії» зі 123 спеціальностей гендерно сегрегованими є 71%⁵. На більшості з них (83) кількісно переважають чоловіки — зауважимо, що їхня частка на цьому рівні освіти зростає, вони становлять вже 76% здобувач_ок освіти. На 4 спеціальностях понад 70% жінок — вони належать до освітньої та медичної галузі.

Низка популярних спеціальностей — наприклад, пов'язаних із суспільними науками, фінансами, правом, туризмом тощо — є гендерно нейтральними.

Важливо зауважити, що аналіз самих лише галузей хоч і дає зрозуміти загальний стан справ з горизонтальною сегрегацією, проте не є вичерпним, бо серед них трапляються галузі, в межах яких є як гендерно сегреговані спеціальності, так і нейтральні. Прикладом є «Освіта/Педагогіка», яка не є сегрегованою на жодному з рівнів освіти, крім «Фахового молодшого бакалавра» та «Молодшого спеціаліста», проте в межах цієї галузі є спеціальності, як-от «Дошкільна освіта» та «Початкова освіта», де на всіх освітніх рівнях частка

⁵ Інтерпретацію даних на рівні докторських програм слід здійснювати з обережністю через малу кількість здобувач_ок освіти на багатьох спеціальностях. До аналізу не увійшли спеціальності з менш ніж 10 здобувач_ками освіти, але й на тих, де їх дещо більше, гендерний розподіл здобувач_ок освіти може бути не показовим, тож для цього рівня освіти йдеться радше про загальні тенденції, ніж характеристики конкретних спеціальностей.

жінок є вищою, ніж 85%. Водночас спеціальність «Середня освіта» залишається гендерно нейтральною.

У підсумку, хлопці та дівчата показують майже однакові навчальні результати за даними дослідження PISA. Результати вступних випробувань жінок і чоловіків також майже не відрізняються. Попри це, вибір спеціальностей та галузей знань при переході на наступні рівні освіти є різним для обох статей.

Галузі, гендерно сегреговані на користь чоловіків, є на всіх освітніх рівнях. На рівнях «Фаховий молодший бакалавр» і «Молодший спеціаліст» та «Бакалавр», «Молодший бакалавр» і «Спеціаліст» таких є близько третини. На рівні «Магістр» таких майже половина, а на рівні «Доктор філософії» — 21 із 28. На освітніх рівнях, нижчих ніж «Магістр» та «Доктор філософії», третина або менше галузей є сегрегованими на користь жінок. На інших двох рівнях таких галузей немає.

На всіх освітніх рівнях частка гендерно сегрегованих спеціальностей коливається від 58% на рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» до 71% на рівні «Доктор філософії». Серед них переважають спеціальності, сегреговані на користь чоловіків, а саме інженерні, машинобудівні, транспортні та аграрні. До спеціальностей, сегрегованих на користь жінок, здебільшого належать освітні, медичні, мистецькі та гуманітарні.

1.2 ● Масштаб горизонтальної гендерної сегрегації

Горизонтальна гендерна сегрегація зачіпає значну частку здобувач_ок освіти. Серед здобувач_ок фахової передвищої освіти на гендерно сегрегованих спеціальностях навчаються 65%. Серед них 25% студентства навчаються на тих, де переважають жінки, а 40% — на тих, де переважають чоловіки. Майже половина жінок-здобувачок освіти на цьому рівні (48,5%) навчаються на сегрегованих спеціальностях, де переважають жінки, а 63,9% чоловіків-здобувачів освіти — на тих, де переважають чоловіки (Таблиця 8).

На рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» на сегрегованих спеціальностях навчаються 52%

студентства: 18% – на тих, де переважають жінки, 34% – на тих, де переважають чоловіки. Близько третини жінок (32,1%) на цьому рівні освіти навчаються на гендерно сегрегованих спеціальностях, де переважають жінки, а на гендерно сегрегованих спеціальностях на користь чоловіків – чоловіків навчається більше половини (54,3%).

Серед здобувач_ок освіти на рівні «Магістр» на сегрегованих спеціальностях навчаються 53% студентства: 15% студентства – на спеціальностях, сегрегованих на користь жінок, 38% – на тих, які сегреговані на користь чоловіків. На цьому рівні 28,7% здобувачок освіти навчаються на сегрегованих спеціальностях на користь жінок, 56,6% здобувачів – на сегрегованих спеціальностях на користь чоловіків.

На рівні «Доктор філософії» на сегрегованих спеціальностях навчаються три чверті (73%) здобувач_ок освіти, адже таких спеціальностей на цьому рівні освіти більшість. Серед усіх чоловіків на цьому рівні на спеціальностях, сегрегованих на їхню користь, навчаються 80,2% здобувачів освіти. Натомість серед усіх жінок на цьому рівні лише 1,3% навчаються на чотирьох спеціальностях, які є гендерно сегрегованими на користь жінок.

Таблиця 8. Частка здобувач_ок освіти за статтю, що навчаються на гендерно сегрегованих і нейтральних спеціальностях, у розрізі рівнів освіти (дані станом на 01.01.2024)

	Сегреговані спеціальності на користь жінок	Сегреговані спеціальності на користь чоловіків	Нейтральні спеціальності
Рівні «Фаховий молодший бакалавр» і «Молодший спеціаліст»			
Жінки	48,5%	9,6%	41,9%
Чоловіки	7,3%	63,9%	28,8%
Рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»			
Жінки	32,1%	11,1%	56,8%
Чоловіки	5,5%	54,3%	40,2%
Рівень «Магістр»			
Жінки	28,7%	14,2%	57,1%
Чоловіки	4,3%	56,6%	39,1%
Рівень «Доктор філософії»			
Жінки	1,3%	48,6%	50,1%
Чоловіки	0,1%	80,2%	19,7%

У підсумку, дані свідчать про те, що на гендерно сегрегованих спеціальностях навчається більше половини здобувач_ок освіти. На всіх рівнях освіти, крім «Доктора філософії», серед усіх жінок від 29% до 49% навчаються на спеціальностях, сегрегованих на користь їхньої статі. Серед чоловіків на всіх освітніх рівнях від 54% до 80% студентів навчаються на спеціальностях, сегрегованих на їхню користь. Цей навчальний досвід може закріплювати гендерні стереотипи щодо галузі чи професії, яку вони здобувають, як суто «чоловічої» або «жіночої» та формувати упереджене ставлення до здобувач_ок, чия стать на спеціальності не є достатньо представленою.

1.3 ● Варіативність горизонтальної гендерної сегрегації в часі

Суспільні уявлення про ролі жінок і чоловіків, гендерні характеристики професій та гендерна структура ринку праці змінюються, а відтак може змінюватися і рівень горизонтальної гендерної сегрегації. Ми оцінили, чи переходили спеціальності із категорії гендерно сегрегованих до нейтральних і навпаки протягом останніх 5 років. При інтерпретації цих даних важливо враховувати, що на цей період припала пандемія COVID-19 і повномасштабне вторгнення Росії в Україну.

Під час аналізу, результати якого описані в цьому розділі, ми брали до уваги спеціальності, на яких впродовж 2019–2024 років навчалися більше 100 здобувач_ок освіти. Для оцінки варіативності спеціальності ми порівнювали частку жінок серед вступни_ць з 2018 до 2023 року.

Рівні «Фаховий молодший бакалавр» і «Молодший спеціаліст»

Таблиця 9. Розподіл спеціальностей за типом динаміки на рівнях «Фаховий молодший бакалавр» і «Молодший спеціаліст»

Тип	Підтип	Кількість	Відсоток	
Не змінювали категорію	Залишались сегрегованими на користь жінок	9	15,3%	74,6%
	Залишались сегрегованими на користь чоловіків	19	32,2%	
	Залишались нейтральними без значної зміни частки	12	20,3%	
	Не гендерно сегреговані, але частка жінок зменшилась у 2022–2023	4	6,8%	
Стали несегрегованими	Були сегрегованими на користь жінок, стали несегрегованими	4	6,8%	17%
	Були сегрегованими на користь чоловіків, стали несегрегованими	1	1,7%	
	Змінювали категорію, але зміна незначна	5	8,5%	
Стали сегрегованими	Були несегрегованими, але стали сегрегованими на користь жінок	1	1,7%	5,1%
	Були несегрегованими, але стали сегрегованими на користь чоловіків	2	3,4%	
Інше	Ставали несегрегованими лише у певні роки	2	3,4%	3,4%
Всього		59	100%	

Серед спеціальностей на освітніх рівнях «Фаховий молодший бакалавр» і «Молодший спеціаліст» протягом 2017–2023 років сегрегованими на користь жінок залишалися «Дошкільна освіта», «Початкова освіта», «Фармація, промислова фармація», «Дизайн», «Технології медичної діагностики та лікування», «Медсестринство», «Хореографія», «Сценічне мистецтво», «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Сегрегованими на користь чоловіків залишалися «Прикладна математика», «Агрономія», «Будівництво та цивільна інженерія», «Комп'ютерні науки», «Залізничний транспорт», «Теплоенергетика», «Нафтогазова інженерія та технології», «Авіаційна та ракетно-космічна техніка», «Інженерія програмного забезпечення», «Гірництво», «Комп'ютерна інженерія», «Авіаційний транспорт», «Електроніка», «Лісове господарство», «Галузеве машинобудування», «Електроенергетика», «Електротехніка та електромеханіка», «Прикладна

механіка», «Енергетичне машинобудування», «Автомобільний транспорт» та «Агроінженерія».

Дві спеціальності ставали несегрегованими у певні роки, але згодом далі повертались у попередню категорію. До таких спеціальностей належать:

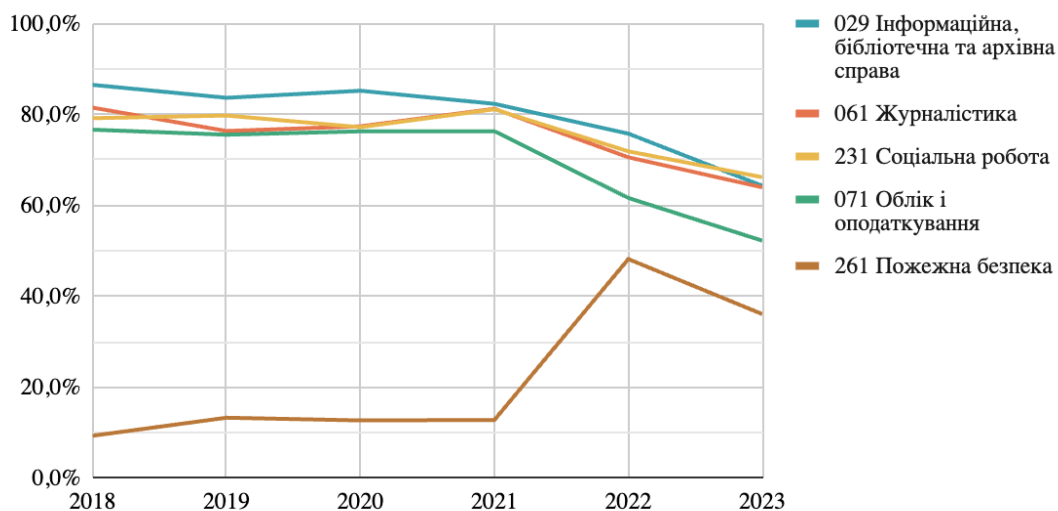
- «Технології легкої промисловості»: у 2019 частка жінок серед вступни_ць на цю спеціальність становила 94,2%, натомість у 2022 спеціальність перестала бути сергрегованою, хоча частка жінок була все ще високою — 69,2% від усіх вступни_ць. У 2023 частка жінок склала 77,6%, що робить цю спеціальність сегрегованою.
- «Професійна освіта»: спеціальність була сегрегована на користь чоловіків протягом усіх років з найнижчою часткою жінок у 2023 — 17,1%. Проте у 2019 році спеціальність стала несегрегованою з часткою жінок 33,3%.
- «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»: у 2018 та 2021 частка жінок становила 69,1% та 63,4% відповідно. У всі інші роки вона коливалася в межах 71%–73%.

Низка спеціальностей були сегрегованими на користь жінок, проте з часом стали несегрегованими (Діаграма 1). До них належать:

- «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»: частка жінок серед вступни_ць поступово зменшувалася з 2017 до 2022. У 2023 вона склала 64,3%, тому ця спеціальність стала несегрегованою.
- «Журналістика»: спеціальність залишалася сегрегованою протягом 2017–2022 років. У 2022 році частка жінок серед вступни_ць становила 70,6%, а у 2023 — 64%, тому вона перейшла у категорію несегрегованих.
- «Соціальна робота»: так само, як і попередня спеціальність, у 2023 році Соціальна робота стала несегрегованою з часткою жінок 66,2%. Найвищою частка жінок була у 2021 році — 81,1%.
- «Облік та оподаткування»: ця спеціальність перейшла з сегрегованої на користь жінок (частка жінок близько 76% протягом 2018–2021) до майже повної паритетності у 2023 (частка жінок — 52,2%).

Серед спеціальностей, сегрегованих на користь чоловіків, лише одна стала несегрегованою, а саме «Пожежна безпека». На цій спеціальності частка жінок серед вступни_ць становила 9,3% у 2018 році, але зросла до 48,2% у 2022 році і 36,1% у 2023 році.

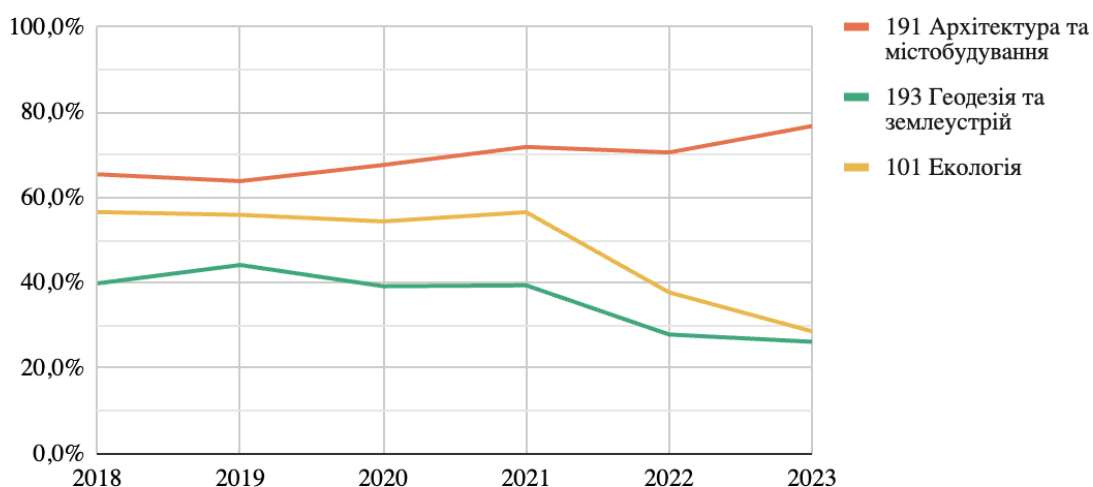
Діаграма 1. Спеціальності, які були сегрегованими, але стали несегрегованими (ФМБ та МС), (% , частка жінок серед вступни_ць)

Три спеціальності були несегрегованими, але з часом стали сегрегованими на користь чоловіків або жінок (Діаграма 2). До них належать:

- «Архітектура та містобудування»: спеціальність була несегрегованою у 2018–2020 роках, проте з досить високою часткою жінок (63%–67%). У 2021 вона стала сегрегованою і залишалася такою у наступні роки. Частка жінок досягла піку у 2023, коли склала 76,7%.
- «Екологія»: частка жінок коливалася від 56,6% у 2018 до 37,7% у 2022, проте зменшилась до 28,6% у 2023, що робить цю спеціальність сегрегованою на користь чоловіків.
- «Геодезія та землеустрій»: частка жінок коливалася від близько 39% до 44,2% протягом 2018–2021 років і зменшилась до 27,9% у 2022 та 26,2% у 2023.

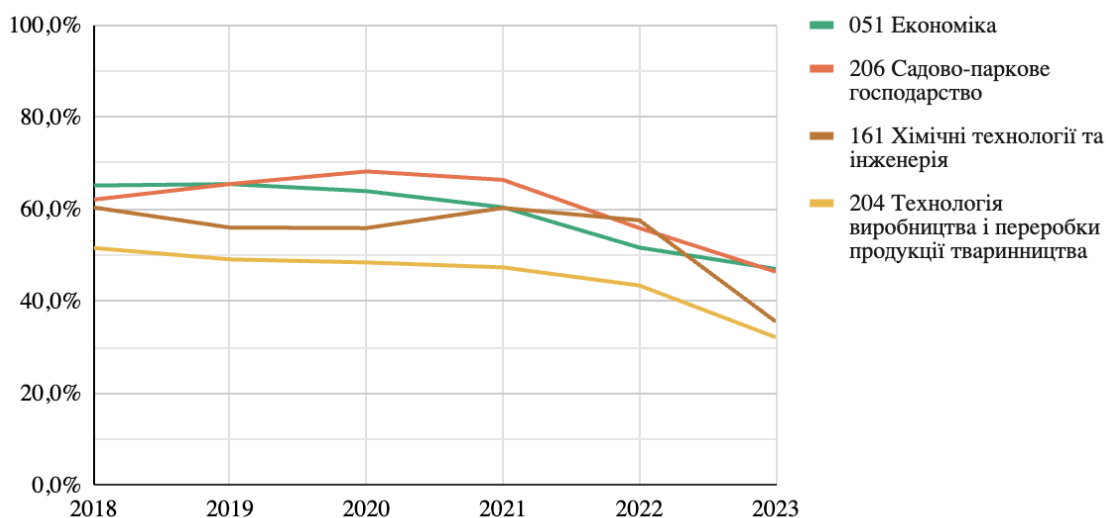
Діаграма 2. Спеціальності, які були несегрегованими, але стали сегрегованими (ФМБ та МС), (% , частка жінок серед вступни_ць)

На низці спеціальностей, які не є гендерно сегрегованими, частка жінок також зменшилась у 2022–2023 роках (Діаграма 3). Серед них:

- «Економіка»: падіння частки жінок серед вступни_ць від 65,1% у 2017 до 47% у 2023.
- «Садово-паркове господарство»: коливання частки жінок з піком у 2020 – 68,2% та падінням до 46,4% у 2023.
- «Хімічні технології та інженерія»: коливання частки жінок з піком у 2018 – 60,4% та падінням до 35,5% у 2023.
- «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»: поступове зменшення частки жінок від 51,6% у 2018 до 32,1% 2023.

Діаграма 3. Гендерно несегреговані спеціальності, на яких зменшилася частка жінок (ФМБ та МС) (% , частка жінок серед вступни_ць)

Рівні «Бакалавр», «Молодший бакалавр» і «Спеціаліст»

Таблиця 10. Розподіл спеціальностей за типом динаміки на рівнях «Бакалавр», «Молодший бакалавр» і «Спеціаліст»

Тип	Підтип	Кількість	Відсоток	
Не змінювали категорію	Залишались сегрегованими на користь жінок	12	13,3%	72,2%
	Залишались сегрегованими на користь чоловіків	25	27,8%	
	Не змінилася група, але частка жінок трохи змінилася	13	14,4%	
	Залишались сегрегованими, але частка жінок значно коливалася	3	3,3%	
	Не гендерно сегреговані, але частка жінок збільшувалася	1	1,1%	
	Не гендерно сегреговані, але частка жінок значно коливалася	6	6,7%	
	Не гендерно сегреговані, але частка жінок значно зменшилася	5	5,6%	
Стали не-сегрегованими	Були сегрегованими на користь жінок, стали не-сегрегованими	9	10,0%	11,1%
	Стали не-сегрегованими, але частка жінок не змінилася значно	1	1,1%	
Стали сегрегованими	Були не-сегрегованими, але стали сегрегованими на користь чоловіків	10	11,1%	11,1%
Інше	Ставали не-сегрегованими лише у певні роки	2	2,2%	5,5%

	Ставали сегрегованими лише у певні роки	3	3,3%	
Всього		90	100%	

Серед спеціальностей на рівнях «Бакалавр», «Молодший бакалавр» та «Спеціаліст» протягом 2017–2023 років сегрегованими на користь жінок залишались: «Дошкільна освіта», «Початкова освіта», «Спеціальна освіта», «Медсестринство», «Філологія», «Фармація, промислова фармація», «Психологія», «Дизайн», «Культурологія», «Журналістика», «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» та «Хореографія».

Сегрегованими на користь чоловіків залишались: «Агрономія», «Інформаційні системи та технології», «Матеріалознавство», «Теплоенергетика», «Комп'ютерні науки», «Прикладна фізика та наноматеріали», «Будівництво та цивільна інженерія», «Авіаційна та ракетно-космічна техніка», «Богослов'я», «Інженерія програмного забезпечення», «Гірництво», «Авіоніка», «Залізничний транспорт», «Авіаційний транспорт», «Лісове господарство», «Комп'ютерна інженерія», «Електроніка», «Прикладна механіка», «Нафтогазова інженерія та технології», «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», «Галузеве машинобудування», «Суднобудування», «Енергетичне машинобудування», «Агроінженерія», «Автомобільний транспорт».

Низка спеціальностей залишалися сегрегованими на користь чоловіків, проте частка жінок значно коливалася протягом 2018–2023 років, а саме «Деревообробні та меблеві технології», «Металургія», «Гідротехнічне будівництво, водна інженерія та водні технології». У випадку з першою спеціальністю в усі роки, крім 2021, частка жінок становила від 3% до 9,6%. Натомість у 2021 році вона досягла значення у 18,3%. Частка жінок серед вступни_ць на спеціальність «Металургія» знизилася від 20,5% у 2021 році до 9,5% у 2023 році. На «Гідротехнічному будівництві, водній інженерії та водних технологіях» частка жінок коливалася від 24,6% у 2020 році до 11,9% у 2023 році.

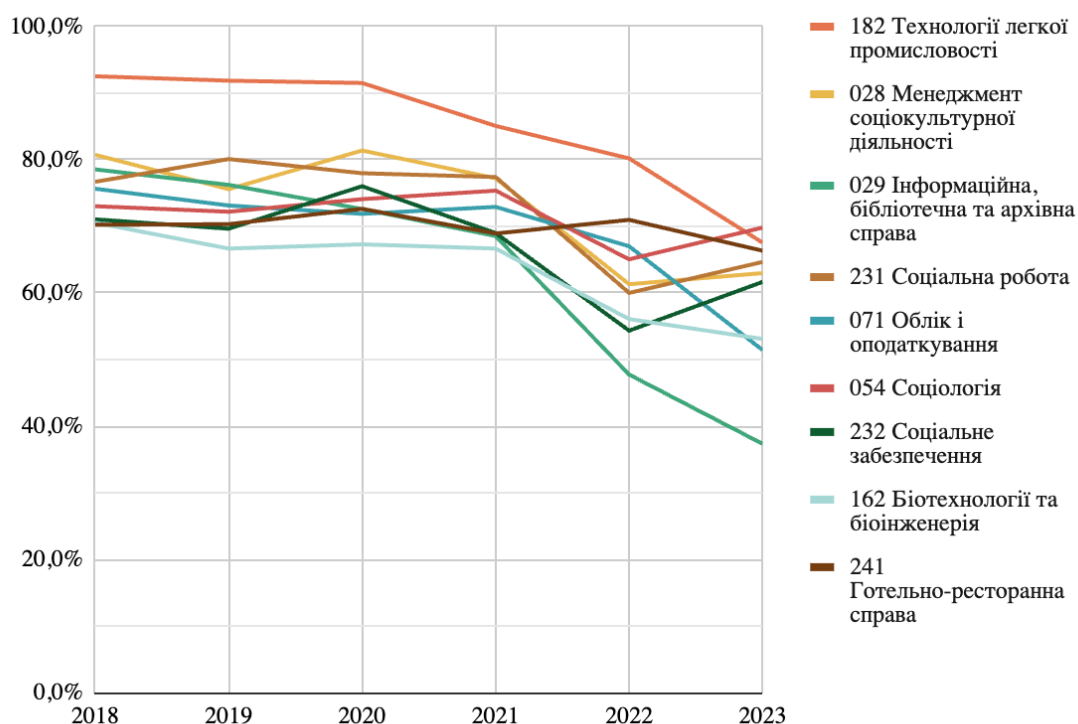
Серед вступни_ць на дві спеціальності частка жінок коливалася і спеціальності переходили з однієї категорії в іншу. Перша з них — «Фізика та астрономія». У 2018 році на цій спеціальності частка жінок становила 28,6%, тому вона належала до сегрегованих. Протягом 2019–2022 років частка жінок коливалася від 31,4% до 35,3% та знизилася до 22% у 2023 році. Друга — це «Пожежна безпека», де частка

жінок у всі роки коливалася від 14,3% до 21,9%, проте у 2021 році вона зросла до 31,1%.

Низка спеціальностей, які були сегреговані на користь жінок, стали несегрегованими (Діаграма 4). На більшості з цих спеціальностей відбулася значна зміна у частці жінок серед вступни_ць у 2022–2023 роках. До них належать:

- «Технології легкої промисловості»: частка жінок поступово зменшувалася від 92,5% жінок у 2018 до 80,2% у 2022 та до 67,5% у 2023.
- «Менеджмент соціокультурної діяльності»: протягом 2018–2021 років частка жінок коливалася від 75,6% до 81,4% і зменшилася до 61,3% у 2022 та 63% у 2023.
- «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»: поступове зменшення частки жінок з 2018 до 2021. Різниця між часткою жінок у 2021 (68,5%) та 2022 (47,7%) становила 20,8 відсоткового пункту.
- «Соціальна робота»: у 2022 частка жінок серед вступни_ць склала 60%, що є на 17,4 відсоткового пункту менше, ніж у попередньому році.
- «Облік і оподаткування»: у 2023 частка жінок склала 51,4%, що є на 21,5 відсоткового пункту менше, ніж у 2021.
- «Соціологія»: у 2022 частка жінок склала 65,1%, що є на 10,3 відсоткового пункту менше, ніж у 2021.
- «Готельно-ресторанна справа»: хоча спеціальність перейшла у категорію несегрегованих у 2019 році, а потім знову стала сегрегованою у 2020, частка жінок у 2022 зменшилася на 14,7 відсоткового пункту порівняно з попереднім роком.
- «Біотехнології та біоінженерія»: частка жінок коливалася від 66,7% до 70,6% з 2018 до 2021 року і зменшилася на 10,6 відсоткового пункту у 2022 та 13,6 — у 2023 у порівнянні з 2021 роком.
- «Соціальне забезпечення»: частка жінок коливалася від 69% до 76% з 2018 до 2021 і зменшилась на 14,7 відсоткового пункту у 2022 році.

Діаграма 4. Спеціальності, які були сегреговані на користь жінок, але стали несегрегованими (бакалаври) (% , частка жінок серед вступни_ць)

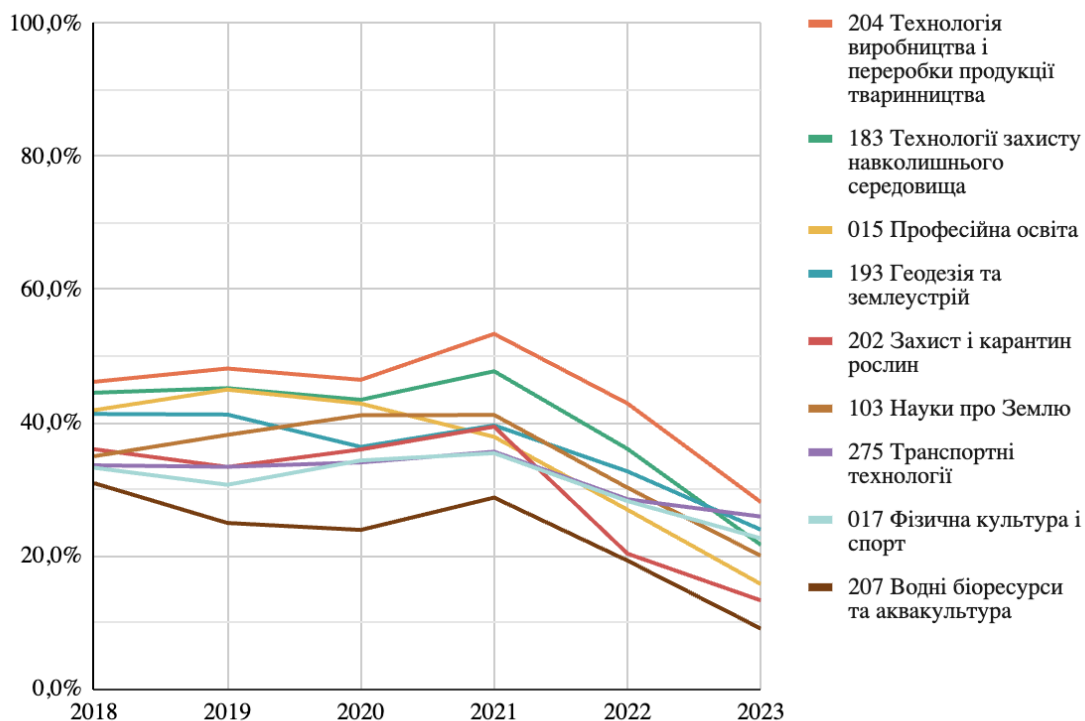
Дві спеціальності були сегрегованими на користь жінок лише у певні роки. «Середня освіта» була несегрегованою у всі роки, крім 2021, коли частка жінок склала 70,7%. У 2023 році відбулося значне зменшення частки жінок на спеціальності: від 70,7% у 2021 до 61% у 2022 та 50,7% у 2023. На «Сценічному мистецтві» частка жінок коливалася від 68,5% до 72,5%. У 2020 та 2021 роках спеціальність була сегрегованою. Щодо спеціальностей, сегрегованих на користь чоловіків у певні роки, до таких належить лише «Системний аналіз». У всі роки, крім 2019, спеціальність була несегрегованою. У 2019 році частка жінок становила 27,9%.

Серед спеціальностей на рівні «Бакалавр» немає жодної, яка була несегрегованою, але стала сегрегованою на користь жінок. Проте є низка спеціальностей, які були несегрегованими, але стали сегрегованими на користь чоловіків. Серед спеціальностей значна зміна у частці жінок серед вступни_ць відбулась у 2023 році у порівнянні з 2021 роком: від 9,8 до 26,1 відсоткового пункта різниці між часткою у 2021 та 2023 роками (Діаграма 5). До них належать такі спеціальності (після назви спеціальності вказана різниця між часткою жінок у 2021 та 2023 роках):

- «Технології захисту навколишнього середовища» — 26,1;
- «Захист і карантин рослин» — 26,1;
- «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» — 25,3;
- «Професійна освіта» — 22,1;
- «Науки про Землю» — 21,2;
- «Водні біоресурси та аквакультура» — 19,7;
- «Геодезія та землеустрій» — 15,7;
- «Фізична культура і спорт» — 12,8;
- «Цивільна безпека» — 10;
- «Транспортні технології» — 9,8.

Усі ці спеціальності стали сегрегованими саме у 2022 або 2023 році, окрім спеціальності «Водні біоресурси та аквакультура», яка стала такою ще у 2019 році.

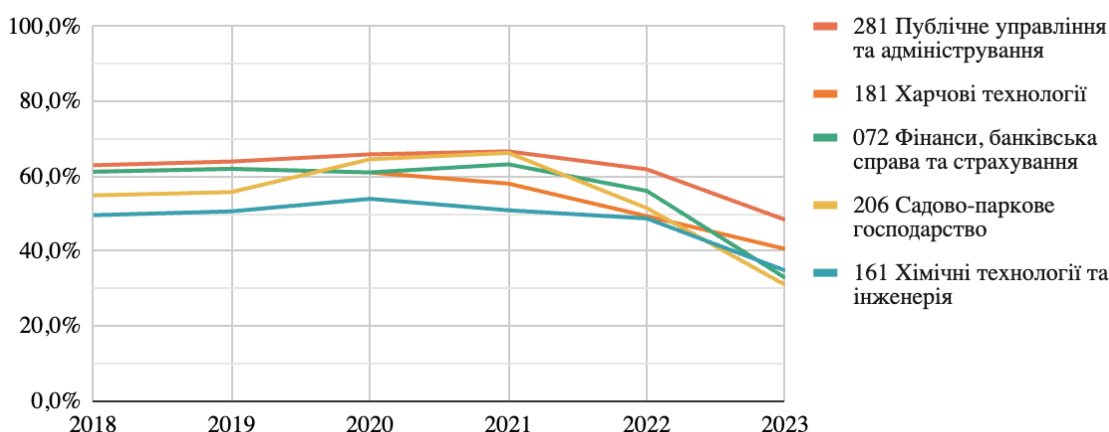
Діаграма 5. Спеціальності, які були несегрегованими, але стали сегрегованими на користь чоловіків (% частка жінок серед вступни_ць)

На низці гендерно несегрегованих спеціальностей частка жінок значно коливалася (Діаграма 6). На цих спеціальностях різниця між найменшим і найбільшим значенням протягом 2018–2023 років є від 12 до 17 відсоткових пунктів (після назви спеціальності вказана різниця між найбільшим і найменшим значенням частки жінок у межах спеціальності з 2018 до 2023 року у відсоткових пунктах):

- «Екологія» – 16,9;
- «Архітектура та будівництво» – 15,2;
- «Видавництво та поліграфія» – 14,9;
- «Філософія» – 14,7;
- «Політологія» – 13,9;
- «Економіка» – 13,3;
- «Географія» – 12,1.

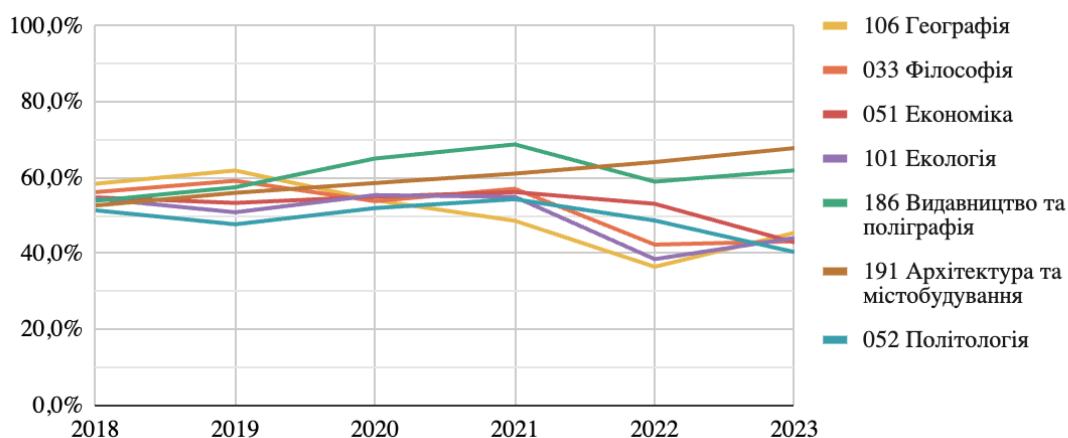
Діаграма 6. Спеціальності, які не є гендерно сегрегованими та на яких частка жінок змінилася (бакалаври) (% , частка жінок серед вступни_ць)

На низці спеціальностей, які не є гендерно сегрегованими, значне падіння відбулося у 2023 в порівнянні з 2021 роком – різниця становить від 16,1 до 35,3 відсоткового пункта (Діаграма 7). До них належать такі спеціальності (після назви спеціальності вказана різниця між найбільшим і найменшим значенням частки жінок у межах спеціальності з 2018 до 2023 року у відсоткових пунктах):

- «Публічне управління та адміністрування» – 18,3;
- «Харчові технології» – 17,4;
- «Фінанси, банківська справа та страхування» – 30,3;
- «Садово-паркове господарство» – 35,3;
- «Хімічні технології та інженерія» – 16,1.

Діаграма 7. Спеціальності, які не є гендерно сегрегованими і на яких частка жінок значно зменшилась у 2023 році в порівнянні з 2021 (бакалаври) (% , частка жінок серед вступни_ць)

Єдиною спеціальністю, в якій частка жінок поступово збільшувалася з 2018 до 2023 року, є «Архітектура та містобудування». У 2018 році жінок було 52,6%, а у 2023 — 67,8%.

Рівень «Магістр»

Таблиця 11. Розподіл спеціальностей за типом динаміки на рівні «Магістр»

Тип	Підтип	Кількість	Відсоток	
Не змінювали категорію	Залишались сегрегованими на користь жінок	8	9,4%	54,1%
	Залишались сегрегованими на користь чоловіків і частка жінок зменшувалась	25	29,4%	
	Залишались сегрегованими на користь чоловіків і частка жінок збільшувалась	1	1,2%	
	Не гендерно сегреговані, але частка жінок зросла	1	1,2%	
	Не гендерно сегреговані, але частка жінок зменшилась у 2022–2023	9	10,6%	
	Залишались не сегрегованими без значної зміни у частці	2	2,4%	
Стали не сегрегованими	Були сегрегованими на користь жінок, стали не сегрегованими у 2022–2023 роках	9	10,6%	15,3%
	Були сегрегованими на користь жінок, стали не сегрегованими до 2022	4	4,7%	

Стали сегрегованими	Були несегрегованими, але стали сегрегованими на користь жінок	1	1,2%	24,8%
	Були несегрегованими, але стали сегрегованими на користь чоловіків у 2022–2023 роках	19	22,4%	
	Була несегрегованою, але стала сегрегованою на користь чоловіків без значної зміни у частці жінок	1	1,2%	
Інше	Ставали несегрегованими лише у певні роки	5	5,9%	5,9%
Всього		85	100%	

Серед спеціальностей на рівні «Магістр» є такі, де частка жінок залишалася майже незмінною протягом 2017–2023 років.

Сегрегованими на користь жінок залишалися «Дошкільна освіта», «Початкова освіта», «Спеціальна освіта», «Філологія», «Психологія», «Фармація, промислова фармація», «Педіатрія» та «Медична психологія». Проте на всіх перелічених спеціальностях, окрім «Фармації, промислової фармації», «Педіатрії» та «Медичної психології», частка жінок дещо зменшувалась або коливалася.

Сегрегованими на користь чоловіків залишалися «Залізничний транспорт», «Прикладна фізика та наноматеріали», «Богослов'я», «Агрономія», «Авіаційний транспорт», «Комп'ютерні науки», «Будівництво та цивільна інженерія», «Інформаційні системи та технології», «Металургія», «Теплоенергетика», «Матеріалознавство», «Гірництво», «Лісове господарство», «Атомна енергетика», «Інженерія програмного забезпечення», «Авіаційна та ракетно-космічна техніка», «Комп'ютерна інженерія», «Електроніка», «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», «Прикладна механіка», «Нафтогазова інженерія та технології», «Суднобудування», «Галузеве машинобудування», «Енергетичне машинобудування», «Автомобільний транспорт» та «Агроінженерія».

Попри те, що всі ці спеціальності залишалися сегрегованими протягом 2018–2023 років, деякі мали значні варіації у частці жінок (різниця між мінімальним і максимальним значенням у період з 2018 до 2023 року становила більше 12 відсоткових пунктів). Серед спеціальностей, сегрегованих на користь чоловіків, до таких належать:

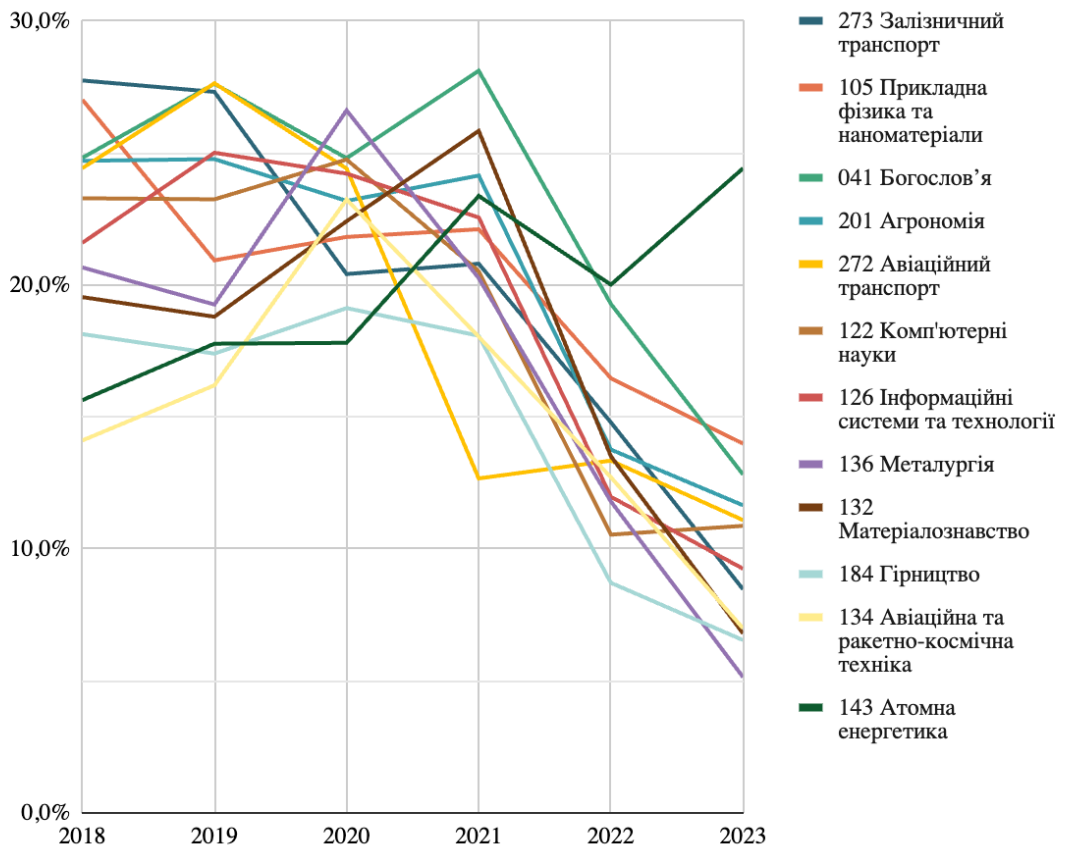
- «Авіаційна та ракетно-космічна техніка»;
- «Гірництво»;

- «Матеріалознавство»;
- «Металургія»;
- «Інформаційні системи та технології»;
- «Комп'ютерні науки»;
- «Богослов'я»;
- «Агрономія»;
- «Авіаційний транспорт»;
- «Комп'ютерні науки»;
- «Залізничний транспорт»;
- «Прикладна фізика та наноматеріали».

Серед спеціальностей, сегрегованих на користь жінок, до таких належать лише «Філологія», «Педіатрія» та «Медична психологія». На всіх трьох спеціальностях частка жінок збільшилася.

На всіх спеціальностях, які у всі роки залишались сегрегованими на користь чоловіків, частка жінок зменшувалася. Єдиною спеціальністю, де кількість жінок збільшилася, є «Атомна енергетика»: з 15,6% у 2018 році до 24,4% у 2023 році.

Діаграма 8. Спеціальності, які залишалися сегрегованими на користь чоловіків, але мали значні варіації у частці жінок (магістри) (% , частка жінок серед вступни_ць)

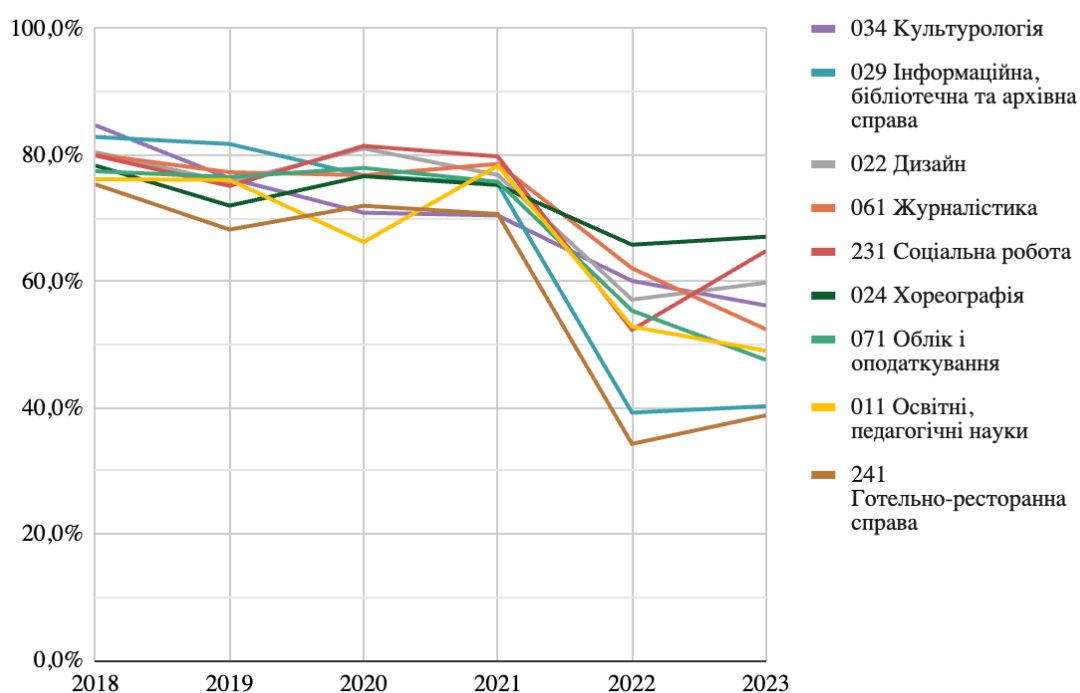

Серед усіх спеціальностей є три, які ставали сегрегованими лише у певні роки. Одна з них — це «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». У всі роки, крім 2022 року, частка жінок тут становила від 71,8% до 77,%. У 2022 році серед усіх вступниць жінки склали 61%. Ще однією такою спеціальністю є «Видавництво та поліграфія». Частка жінок серед вступниць зменшилася від 49,7% у 2021 році до 23,9% у 2022 році. У 2023 році жінки становили 38,6% від усіх вступниць на цю спеціальність. Також такою є спеціальність «Середня освіта», де частка жінок була понад 70% у 2018 та 2021 роках, але коливалася від 50,7% у 2023 році до 69,3% у 2019 році.

Низка спеціальностей до 2022 року були сегрегованими на користь жінок, але у 2022–2023 роках частка жінок серед вступниць значно зменшилась і вони стали несегрегованими (різниця між 2021 та 2022 роками — від 9 до 36 відсоткових пунктів) (Діаграма 9). Серед них:

- «Готельно-ресторанна справа» — 36,4;
- «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» — 36,2;
- «Соціальна робота» — 27,5;
- «Освітні і педагогічні науки» — 25,5;
- «Облік і оподаткування» — 20,4;
- «Дизайн» — 19,7;
- «Журналістика» — 16,5;
- «Культурологія» — 10,4;
- «Хореографія» — 9,5.

Діаграма 9. Спеціальності, які були сегрегованими на користь жінок, але стали несегрегованими (магістри) (% , частка жінок серед вступни_ць)

Кілька спеціальностей стали несегрегованими ще до 2022 року, але частка жінок серед вступни_ць також різко зменшилася саме у 2022–2023 роках:

- «Хімія» — від 66,4% у 2021 році до 49,9% у 2023 році;
- «Математика» — від 59,5% у 2021 році до 32,3% у 2023 році;
- «Соціологія» — від 67,1% у 2021 році до 55,7% у 2022 році та 38,5% у 2023 році.

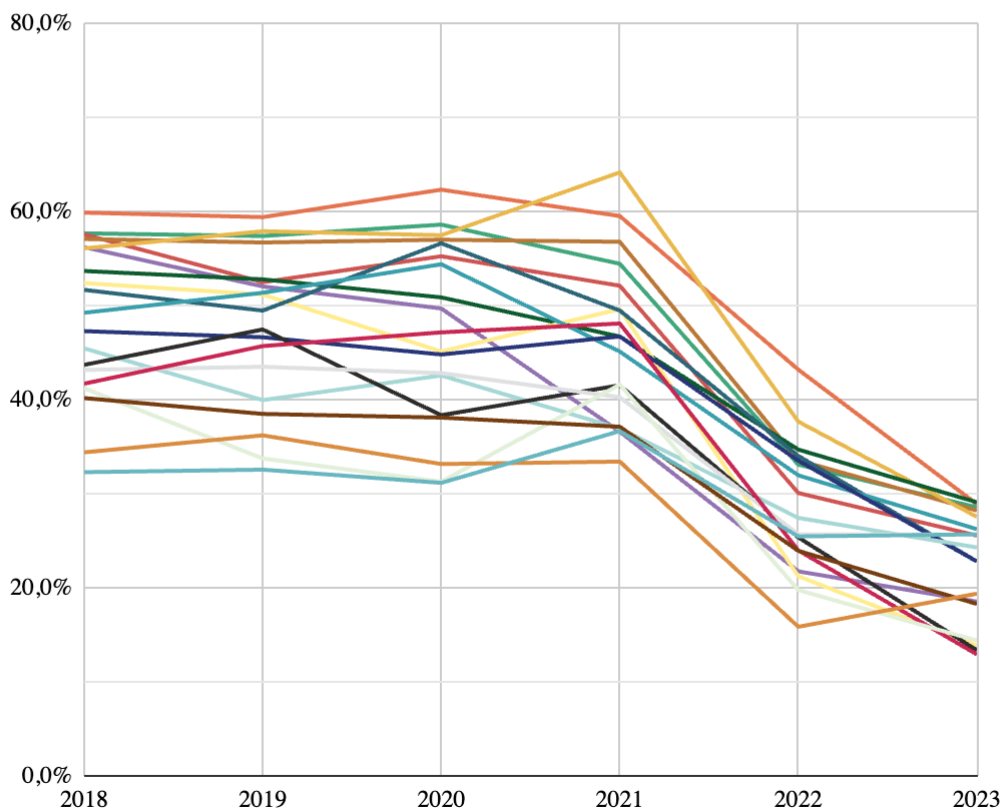
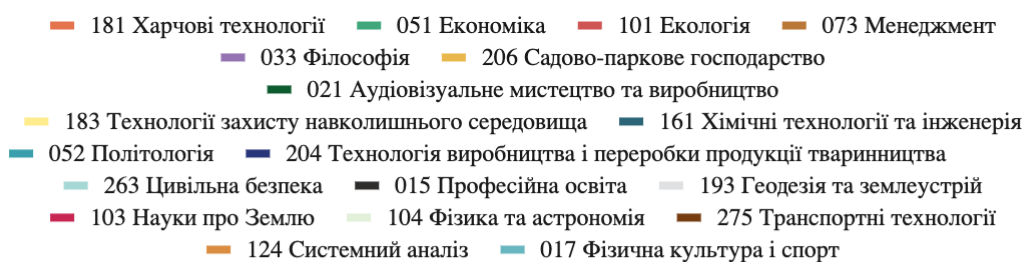
Жодна зі спеціальностей, які були сегреговані на користь чоловіків, не стала несегрегованою.

Лише одна спеціальність, яка була несегрегована, стала такою на користь жінок, а саме «Медицина», в якій частка жінок поступово зростає з 48,5% у 2018 році до 70,8% у 2023 році. Найбільший ріст відбувся у 2022 році (14 відсоткових пунктів).

Натомість спеціальностей, які були несегрегованими, але стали такими на користь чоловіків, у 2022 або 2023 роках є більше. До них належать «Харчові технології», «Економіка», «Екологія», «Менеджмент», «Філософія», «Садово-паркове господарство», «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво», «Технології захисту навколишнього середовища», «Хімічні

технології та інженерія», «Політологія», «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», «Цивільна безпека», «Професійна освіта», «Геодезія і землеустрій», «Науки про Землю», «Фізика та астрономія», «Транспортні технології», «Системний аналіз» та «Фізична культура і спорт». Різниця між часткою жінок серед вступни_ць у 2021 та 2022 роках становить від від 9,5 до 28,4 відсоткового пункта (Діаграма 10).

Діаграма 10. Спеціальності, які були несегредованими, але стали сегредованими на користь чоловіків у 2022 або 2023 роках (магістри) (% , частка жінок серед вступни_ць)

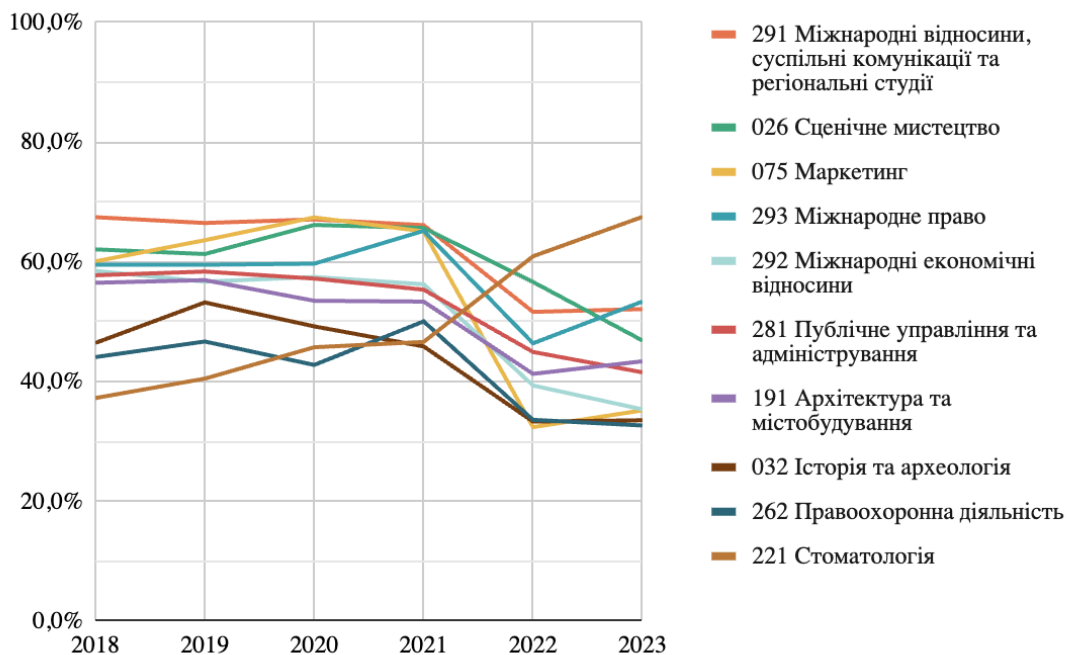

Спеціальність «Біотехнології та біоінженерія» була сегредованою на користь жінок у 2018 році (75% жінок), але у всі наступні роки частка жінок зменшувалася від 68,9% у 2019 році до 56,6% у 2023 році.

На низці спеціальностей, які не є гендерно сегрегованими, частка жінок значно зменшилася (Діаграма 11). На більшості з них найбільше зменшення у частці жінок відбулось у 2022–2023 роках: від 9 («Сценічне мистецтво») до 32,7 відсоткового пункта («Маркетинг»). До таких спеціальностей належать: «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», «Сценічне мистецтво», «Маркетинг», «Міжнародне право», «Міжнародні економічні відносини», «Публічне управління та адміністрування», «Архітектура та містобудування», «Історія та археологія» і «Правоохоронна діяльність».

Лише на «Стоматології» частка жінок поступово зростала від 37,3% у 2018 році до 67,5% у 2023 році. Найбільший ріст відбувся у 2022 році.

Діаграма 11. Спеціальності, які не є сегреговані, але на яких частка жінок значно змінилася (магістри) (% , частка жінок серед вступни_ць)

У підсумку, на освітніх рівнях «Фаховий молодший бакалавр» і «Молодший спеціаліст» більшість спеціальностей (44 з 59) не переходили з категорії в категорію: з них 9 були сегрегованими на користь жінок, 19 — на користь чоловіків і 12 — нейтральними. Проте на чотирьох із них частка жінок значно зменшилась у 2022–2023 роках, хоча вони не стали сегрегованими. Серед спеціальностей, гендерно сегрегованих на користь жінок, чотири стали несегрегованими у 2023 році порівняно з іншими роками. Серед спеціальностей,

гендерно сегрегованих на користь чоловіків, була лише одна така спеціальність. Також дві спеціальності стали гендерно сегрегованими на користь чоловіків – порівняно з однією, яка стала такою на користь жінок.

На рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» більшість спеціальностей (65 з 90) також не переходили з категорії в категорію. Дев'ять спеціальностей, які були сегрегованими на користь жінок стали несегрегованими у 2022–2023 роках. Також є десять спеціальностей, які були несегрегованими, але стали сегрегованими на користь чоловіків, більшість – у 2022–2023 роках. На п'яти не гендерно сегрегованих спеціальностях частка жінок значно зменшилась у 2022–2023 роках.

На рівні «Магістр» трохи більше половини спеціальностей (46 із 85) не переходили з категорії в категорію. На дванадцятьох гендерно сегрегованих спеціальностях на користь чоловіків частка жінок різко впала у 2022–2023 роках. Це саме стосується і дев'яти спеціальностей, гендерно сегрегованих на користь жінок, які у 2022–2023 роках стали несегрегованими. На дев'ятнадцятьох спеціальностях, які були несегрегованими, частка жінок різко зменшилась у 2022–2023 роках, тому вони стали сегрегованими на користь чоловіків. На дев'яти нейтральних спеціальностях частка жінок впала також у 2022–2023 роках. Лише на одній спеціальності вона зросла.

Результати аналізу динаміки горизонтальної сегрегації в часі на трьох рівнях освіти показують, що на багатьох спеціальностях відбулася зміна у гендерному розподілі серед вступни_ць у 2022–2023 роках, хоча більшість із них на всіх трьох рівнях не перейшли в іншу категорію. На більшості спеціальностей частка чоловіків збільшилася незалежно від категорії. Серед гендерно сегрегованих спеціальностей жодна не стала сегрегованою на користь протилежної статі.

1.4 ● Варіативність горизонтальної гендерної сегрегації (в межах галузей) за макрорегіонами

При аналізі варіативності горизонтальної гендерної сегрегації в межах галузей за макрорегіонами ми поділили регіони на 5 макрорегіонів: Захід (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька області); Північ (Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська області); Південь (Миколаївська, Одеська та Херсонська області); Центр (Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Черкаська області); Східний регіон (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Харківська області) та місто Київ. Для кожної галузі ми виділили коефіцієнт варіативності, який дорівнює різниці між регіонами з найбільшим і найменшим значенням в межах галузі. Використовуючи метод природних розривів Дженкса (Jenks natural breaks method), ми поділили галузі на 4 групи за значенням коефіцієнта.

Таблиця 12. Варіативність горизонтальної гендерної сегрегації (в межах галузей) за макрорегіонами (дані станом на 01.01.2024)

Галузь	Регіон						Варіативність
	Захід	Північ	Південь	Центр	Схід	Київ	
Інформаційні технології	16,07	15,07	16,98	14,73	16,93	17,02	2,29
Електрична інженерія	4,35	4,62	6,73	7,18	8,35	8,31	4
Культура і мистецтво	69,26	72,37	74,02	73,01	73,26	69,76	4,76
Електроніка, автоматизація та електронні комунікації	5,31	7,93	10,46	6,4	11,83	11,63	6,52
Всього	46,12	41,73	43,81	44,01	42,33	48,42	6,69
Право	56,07	53,7	58,66	56,17	52,85	51,75	6,91
Архітектура та будівництво	24,96	23,32	30,71	26,9	29,31	29,06	7,39
Механічна інженерія	1,98	4,61	7,72	3,64	10,21	8,75	8,23
Соціальні та поведінкові науки	62,86	65,56	70,9	62,57	63,94	65,26	8,33
Міжнародні відносини	60,74	57,67	60,78	53,68	60,69	62,07	8,39

Охорона здоров'я	71,67	77,62	75,7	71,04	71,64	69,06	8,56
Управління та адміністрування	48,51	48,62	57,98	50,5	50,6	51,54	9,47
Журналістика	73,15	71,03	76,43	73,7	70,81	80,98	10,17
Цивільна безпека	40,15	45,84	46,27	35,87	36,04	46,19	10,4
Публічне управління та адміністрування	42	38,87	49,94	48,97	47,54	42,38	11,07
Транспорт	7,74	6,05	6,82	12,87	17,48	16,37	11,43
Біологія	75,48	67,92	74,92	64,04	70,24	68,25	11,44
Природничі науки	31,61	39,22	44,32	37,92	39,63	40,05	12,71
Виробництво та технології	38,59	41,77	48,43	36,78	40,17	50,3	13,52
Сфера обслуговування	60,66	74,17	74,98	69,09	65,75	69,89	14,32
Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону	36,75	26,62	21,95	-	20,25	27,46	14,8
Аграрні науки та продовольство	11,46	14,64	21,92	15,22	17,62	26,52	15,06
Ветеринарія	52,91	53,22	66,63	55,99	67,07	68,77	15,86
Математика та статистика	37,82	37,65	32,04	37,34	21,89	36,82	15,93
Освіта/Педагогіка	64,67	54,42	70,84	65,64	60,39	56,15	16,42
Соціальна робота	60,49	70,39	78,03	60,92	61,95	74,02	17,54
Гуманітарні науки	79,79	62,02	80,27	68	72	75,73	18,25
Хімічна інженерія та біоінженерія	37,59	24,47	59,16	39,3	43,75	56,15	34,69
Богослов'я	18,24	10,17	65,62	-	15,87	6,21	59,41

Найбільш сегрегованими галузями на користь чоловіків у всіх регіонах (частка у чоловіків у галузі > 70%) є:

- «Електрична інженерія»;
- «Механічна інженерія»;
- «Електроніка, автоматизація та електронні комунікації»;
- «Транспорт»;
- «Інформаційні технології»;
- «Аграрні науки та продовольство»;
- «Архітектура та будівництво» (69,3% чоловіків на Півдні).

До переважно сегрегованих на користь чоловіків належать «Богослов'я» та «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону». У першій галузі у всіх регіонах, окрім Півдня, частка жінок є меншою, ніж 30% — на Півдні вона становить 65,6%. У центральному регіоні немає студент_ок, які здобувають освіту у цій галузі. У другій галузі частка жінок на Заході становить 36,75%, натомість в інших регіонах ця спеціальність є сегрегованою.

Найбільш сегрегованими на користь жінок у всіх регіонах (частка жінок у галузі > 70%) є:

- «Охорона здоров'я»;
- «Культура і мистецтво»;
- «Журналістика».

Переважно сегрегованими є «Біологія», в якій частка жінок коливається від 64% до 68% на Півночі, в Центрі та в Києві; «Сфера обслуговування», в якій частка жінок становить 60,66% на Заході та 65,75% на Сході; «Гуманітарні науки» з 62,02% жінок на Півночі та 68% — у Центрі; і «Соціальна робота», в якій частка жінок становить близько 61% на Заході, в Центрі та на Сході.

Галузі також різняться за варіативністю — різницею між регіонами з найбільшим і найменшим значеннями в межах галузі. Найменша варіативність (від 2 до 5 відсоткових пунктів) є у таких галузях:

- «Інформаційні технології» (2,29);
- «Електрична інженерія» (4);
- «Культура і мистецтво» (4,76).

Найбільш варіативною галуззю є «Богослов'я» — 59,41 відсоткового пункта. На Заході, Півночі, Сході та в Києві частка жінок у галузі коливається від 6,21% до 18,24%. Натомість на Півдні ця частка становить 65,62%. Така різниця може бути спричинена тим, що на Півдні є лише один заклад, де можна отримати богословську освіту, який водночас не є семінарією, де можуть навчатись лише чоловіки, а саме Вищий духовний навчальний заклад «Таврійський християнський інститут», де 65,62% студент_ок — це жінки. Ще однією галуззю з високою варіативністю є «Хімічна інженерія та біоінженерія» (34,69 відсоткового пункта). На Півночі України жінки становлять близько чверті від усіх здобувач_ок освіти у цій галузі. В інших регіонах жінок у цій

галузі є від 37,59% до 59,16% з найвищим показником на Півдні.

Крім цих галузей, досить варіативними є:

- «Гуманітарні науки»: частка жінок становить 62,02% на Півночі та близько 80% на Заході та Півдні;
- «Соціальна робота»: частка жінок варіюється від близько 60% у Центрі до близько 78% на Півдні України.

Обидві галузі в більшості регіонів є сегрегованими на користь жінок. Галузі, які є найбільш сегрегованими на користь жінок, мають досить невисоку варіативність поміж регіонами: «Культура і мистецтво» — 4,76 відсоткового пункта, «Охорона здоров'я» — 8,56 відсоткового пункта та «Журналістика» — 10,17 відсоткового пункта.

П'ять із семи галузей, які є найбільш сегрегованими на користь чоловіків, також належать до тих, у яких невисока варіативність поміж регіонами (до 8,23 відсоткового пункта). Серед цих семи галузей, «Транспорт» має дещо вищу варіативність — 11,43 відсоткового пункта. У цій галузі частка жінок на Півночі становить 6,05% (найнижчий показник), а на Сході — 17,48% (найвищий показник). Найбільш варіативною є галузь «Аграрні науки та продовольство», в якій частка жінок становить 26,52% у Києві, проте лише 11,46% на Заході.

У підсумку, аналіз варіативності горизонтальної гендерної сегрегації за макрорегіонами показав, що найбільш сегреговані галузі на користь і чоловіків, і жінок є водночас найменш або одними з найменш варіативних. Це свідчить про те, що сегрегованість цих галузей наявна в усіх регіонах і більш імовірно є загальним трендом, який не спричинений сегрегованістю галузі в конкретному закладі вищої освіти. Інших закономірностей не було виявлено, проте результати аналізу показують, що є низка спеціальностей, які мають високу варіативність поміж регіонами. Для визначення ймовірних причин цієї різниці потрібно провести детальніший аналіз цих спеціальностей у межах конкретних регіонів.

1.5 ● Варіативність горизонтальної гендерної сегрегації між закладами освіти

При аналізі закладів освіти ми обрали 30 найбільших за кількістю студент_ок університетів і залишили в базі даних спостереження лише з цих закладів. Для кожного рівня освіти, крім докторантури, ми обрали найбільш сегреговані галузі та водночас ті, де є велика кількість студент_ок у порівнянні з іншими галузями. Для кожного освітнього рівня критерій відбору був різний, адже кількість студент_ок на різних рівнях і в різних галузях значно відрізняється. На рівні «Доктор філософії», кількість університетів, у яких є більше 100 студент_ок у галузі, є невисокою, тому ми не аналізували варіативність між закладами освіти на цьому освітньому рівні. Обрані галузі на рівнях «Фаховий молодший бакалавр» і «Молодший спеціаліст» не представлені у 30 найбільших університетах. Таблиця з обраними галузями для цього рівня є у Додатку 1. Крім того, не в усіх найбільших закладах освіти представлені всі сегреговані галузі – зокрема це стосується спеціалізованих університетів (економічних, медичних тощо). Також у деяких університетах кількість студент_ок у певних галузях є дуже низькою. Таблиці з обраними закладами освіти та часткою студент_ок у кожній з обраних галузей є у Додатках 2, 3, 4 і 5.

Рівні «Бакалавр», «Молодший бакалавр» і «Спеціаліст»

На рівнях «Бакалавр», «Молодший бакалавр» і «Спеціаліст» у 30 найбільших закладах вищої освіти України у чотирьох із шести обраних галузей частка жінок майже не відрізняється від загальної частки студенток у цій галузі беручи до уваги всі заклади освіти. У галузях «Транспорт» та «Культура і мистецтво» різниця становить приблизно 5 відсоткових пунктів.

Таблиця 13. Обрані галузі для рівнів «Бакалавр», «Молодший бакалавр» і «Спеціаліст»

Тип галузі	Галузі, сегреговані на користь жінок (студент_ок > 38000, жінок > 70%)			Галузі, сегреговані на користь чоловіків (студент_ок > 20000, чоловіків > 85%)		
	Гуманітарні науки	Соціально-поведінкові науки	Культура і мистецтво	Транспорт	Електроніка, автоматизація та електронні комунікації	Електрична інженерія
Різниця між найбільшим і найменшим значеннями	20,5	53,12	41,37	36,08	20,16	13,9

Серед галузей, сегрегованих на користь жінок, найбільша варіативність поміж університетами є у соціально-поведінкових науках — різниця між університетами з найменшим і найбільшим значенням становить 53 відсоткові пункти. Ця галузь представлена у всіх університетах, окрім Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. Беручи до уваги всі заклади освіти України, частка жінок становить 69,65%. Із 30 університетів у 13 частка жінок у цій галузі є нижчою, ніж загальна частка жінок у галузі в Україні. Найнижчі показники (від 33,6% жінок до 60,5% жінок) є в університетах із певною технічною спеціалізацією. Наприклад, найнижчий показник є в Київському національному університеті будівництва і архітектури (33,6%). Хоча серед них є також і університети без спеціалізації — наприклад, Західноукраїнський національний університет із часткою жінок 54,02%

Найвищі показники є у:

- Національній академії внутрішніх справ (86,7%);
- Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова (86,33%);
- Національному університеті «Одеська юридична академія» (80,91%)⁶;
- Національному університеті «Львівська політехніка» (79,84%).

В університетах з найбільшою кількістю студент_ок саме у цій галузі (>900) частка жінок значно коливається: від

⁶ Кількість студент_ок у цій галузі в цьому університеті — 57

40,68% у Харківському національному університеті радіоелектроніки до 85,33% жінок в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова.

Частка жінок в університетах у галузі культури та мистецтва теж досить варіюється: різниця між найменшим і найбільшим значенням становить 41,37 відсоткового пункта. Ця галузь представлена у 20 з 30 університетів. Беручи до уваги всі заклади освіти України, частка жінок становить 69,65%.

Лише у чотирьох університетах частка жінок є нижчою, ніж цей показник, а саме у:

- Західноукраїнському національному університеті (49,86%);
- Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (53,97%);
- Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (57,8%);
- Приватному акціонерному товаристві «Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом"» (59,91%).

Серед п'яти університетів із найвищим значенням частка жінок коливається від 84,24% до 91,23%. Серед них є два технічні університети, один університет будівництва та політехніка.

У галузі гуманітарних наук частка жінок варіюється менше. Різниця між найменшим і найбільшим значенням становить 20,5 відсоткового пункта. Ця галузь не представлена у 6 з 30 університетів. Частка жінок у цій галузі в Україні — 79,54%. В одинадцятьох університетах частка є нижчою, ніж цей показник. Проте у всіх університетах, окрім двох, ця галузь є сегрегованою. Найнижча частка жінок є у Національному університеті «Запорізька політехніка» (69,12%) та Національному університеті «Одеська юридична академія» (66,67%). Найвища частка жінок є у Львівському національному університеті імені Івана Франка (87,17%), Національному університеті «Львівська політехніка» (86,64%) та Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (84,71%). Серед університетів із показником вище частки жінок у галузі в Україні шість із тринадцяти є технічними, економічними або мають іншу спеціалізацію. В університетах із найбільшою кількістю студенток саме у цій галузі (>900) частка жінок коливається від 77% до 87%.

Серед галузей, сегрегованих на користь чоловіків, найбільша варіативність є у галузі транспорту. Різниця між найнижчим і найвищим значенням становить 36,08 відсоткового пункта. Галузь представлена лише в 11 із 30 університетів. Частка жінок у цій галузі в Україні становить 12,49%. У всіх університетах, окрім одного, галузь є сегрегованою.

До університетів, у яких ця галузь є високосегрегованою, належать Національний медичний університет імені О. О. Богомольця (0,44% жінок), Національна академія внутрішніх справ (1,6% жінок) та Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (5,02% жінок), проте і кількість студент_ок тут невисока – 227, 124 та 239 відповідно. Найвищий показник частки жінок є в Луцькому національному технічному університеті – 36,52%. Водночас цей заклад освіти є другим за кількістю студент_ок у цій галузі – там навчаються 1380 осіб.

У галузі електроніки, автоматизації та електронних комунікацій частка жінок варіюється менше. Різниця між найнижчим і найвищим значенням – 20,16 відсоткового пункта. Галузь представлена у 23 із 30 університетів. Частка жінок у цій галузі в Україні становить 10,95%. Десять університетів мають показник, вищий ніж ця частка, проте в усіх університетах галузь усе ж є сегрегованою. В університетах із найбільшою кількістю студент_ок у цій галузі (>900 студент_ок) частка жінок коливається від 7,98% до 17,34%, що не є великим відхиленням від значення у цій галузі в Україні.

Серед усіх галузей на цих освітніх рівнях «Електрична інженерія» є найбільш сегрегованою. Серед трьох обраних галузей вона має найменшу варіативність: різниця між найвищим і найнижчим значенням становить 13,9 відсоткового пункта. Галузь представлена у 17 з 30 університетів. Загальна частка жінок в Україні у цій галузі – 6,05%. Лише в шести університетах частка жінок є нижчою за цей показник. Найвища частка жінок в університеті з великою кількістю студент_ок у цій галузі (>1000) є у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, а саме 12,93%.

Рівень «Магістр»

Таблиця 14. Обрані галузі для рівня «Магістр»

Тип галузі	Галузі, сегреговані на користь жінок (студент_ок > 22500, жінок > 66%)			Галузі, сегреговані на користь чоловіків (студент_ок > 7400, чоловіків > 90%)		
	Охорона здоров'я	Соціально-поведінкові науки	Інформаційні технології	Електрична інженерія	Механічна інженерія	Електроніка, автоматизація та електронні комунікації
Різниця між найбільшим і найменшим значеннями	24,18	16,69	5,68	17,89	10,38	12,57

Примітка: Різниця між найбільшим і найменшим значенням вказана лише з урахуванням університетів, де в галузі навчаються більше 100 студент_ок.

Жодна галузь на рівні «Магістр» не є сегрегованою на користь жінок, тому ми обрали дві галузі з часткою жінок більше 66%.

Галузь охорони здоров'я представлена у 15 з 30 університетів. Лише 6 із них мають кількість студент_ок понад 100. Саме ці заклади ми беремо до уваги. Частка жінок в Україні у цій галузі — 66,4%. Серед шести обраних закладів освіти різниця між найменшим і найбільшим значенням становить 24,18 відсоткового пункту. Найвища частка жінок в університеті з великою кількістю студент_ок у цій галузі (10280) є у Київському національному університеті будівництва і архітектури — 72,8%. Найнижчий показник є в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» — 55,3%.

Галузь соціально-поведінкових наук представлена у 22 з 30 університетів. Лише у дев'яти з них кількість студент_ок у цій галузі є більшою, ніж 100 осіб. Саме ці заклади ми беремо до уваги. Частка жінок у цій галузі в Україні становить 66,05%. Варіативність серед університетів є невисокою: різниця між найбільшим і найменшим значеннями становить 16,69 відсоткового пункту. Найменша частка жінок є в університеті з найбільшою кількістю студент_ок у цій галузі

— 62,56% жінок із 665 студент_ок у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Тим не менш, у більшості з цих університетів галузь є сегрегованою.

Що ж до галузей, сегрегованих на користь чоловіків, беручи до уваги лише ті університети, де кількість студент_ок є більшою, ніж 100, найвища варіативність є у галузі електричної інженерії. Різниця між найменшим і найбільшим значенням частки жінок становить 17,89 відсоткового пункта. Галузь представлена у 15 університетах, але лише у 9 з них кількість студент_ок є більшою, ніж 100. Загальний показник частки жінок у цій галузі в Україні — 8,34%. У 4 із 9 університетів частка жінок є меншою, ніж цей показник. Найвищий показник є у Державному торговельно-економічному університеті, де частка жінок становить 19,92% із 241 студент_ок. Найменший показник становить 2,03% у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут».

Галузь інформаційних технологій представлена у 27 університетах із 30, але лише у 21 з них кількість студент_ок є більшою, ніж 100. Різниця між найменшим і найбільшим значенням становить 5,68 відсоткового пункта. Частка жінок у цій галузі в Україні становить 10,59%. У більшості закладів освіти частка жінок є дещо вищою від загального показника у галузі в Україні та коливається в межах 11%–18%. У Національному університеті «Львівська політехніка», університеті з найбільшою кількістю студент_ок у цій галузі, частка жінок становить 10,47%.

Галузь електроніки, автоматизації та електронних комунікацій представлена у 21 університеті з 30, але лише у 8 з них кількість студент_ок є більшою за 100. Різниця між найменшим і найбільшим значенням становить 12,57 відсоткового пункта. Частка жінок у цій галузі в Україні становить 7,36%. Найвищим показник є в університеті, який водночас має найбільшу кількість студент_ок у цій галузі, — 14,14% жінок із 863 студент_ок у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.

Галузь механічної інженерії представлена у 15 університетах, але лише у 8 з них кількість студент_ок є вищою, ніж 100. Різниця між найбільшим і найменшим значенням частки жінок — лише 10,38 відсоткового пункта. Частка жінок у цій галузі в Україні становить 5,86%. 5 із 8 університетів мають часту жінок нижчу, ніж цей показник, проте

різниця коливається від 1 до 6 відсоткових пунктів. Два університети з найбільшою кількістю студент_ок у цій галузі мають водночас найбільшу частку жінок, а саме Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна – 11,56% із 692 студент_ок і Київський національний університет імені Тараса Шевченка – 10,48% із 582 студент_ок. Найменшою частка жінок є у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника – 1,18% зі 169 студент_ок.

У підсумку, на рівні «Бакалавр» найбільш сегреговані спеціальності і на користь жінок, і на користь чоловіків є такими у більшості з 30 найбільших університетів за кількістю студент_ок, у яких вони представлені. У середньому частка жінок у галузях, сегрегованих на користь жінок, варіюється між університетами більше, ніж у галузях, сегрегованих на користь чоловіків. Серед галузей, найбільш сегрегованих на користь жінок, найбільша варіативність є у галузі «Соціально-поведінкові науки». Серед найбільш сегрегованих на користь чоловіків найбільш варіативною є галузь «Транспорт».

У підсумку, на рівні «Магістр» галузі, сегреговані на користь чоловіків, є такими у всіх університетах, у яких вони представлені. Натомість дві галузі, які у цьому аналізі були обрані як сегреговані на користь жінок (частка жінок > 66%), є сегрегованими (частка жінок > 70%) у деяких університетах, але все ж є велика кількість закладів освіти, у яких ці галузі не є сегрегованими. Серед цих двох галузей охорона здоров'я є більш варіативною. Серед галузей, які сегреговані на користь чоловіків, частка жінок найбільше варіюється у галузі електричної інженерії.

Як і на попередніх освітніх рівнях, у середньому частка жінок у галузях, сегрегованих на користь жінок, варіюється між університетами більше, ніж у галузях, сегрегованих на користь чоловіків. Проте ця різниця є меншою, ніж на попередніх освітніх рівнях.

У підсумку, рівень горизонтальної гендерної сегрегації варіюється залежно від університету. У галузях, сегрегованих на користь жінок, і у випадку з рівнями «Бакалавр», «Молодший бакалавр» і «Молодший спеціаліст», і у випадку з рівнем «Магістр» варіація є дещо більшою, ніж у галузях, сегрегованих на користь чоловіків. Більшість галузей залишаються гендерно сегрегованими у більшості університетів. Винятком є галузі, гендерно сегреговані на користь жінок

на рівні «Магістр». Загалом, на цьому рівні немає галузей із часткою жінок понад 70%. Під час аналізу ми використували галузі з дещо меншою часткою жінок (> 66%), тому на цьому рівні є багато університетів, де ці галузі не є сегрегованими, але є також і ті, де частка жінок є більшою, ніж 70%. Ймовірно, результати були б такими самими для галузей, сегрегованих на користь чоловіків, які перебувають близько до межі між сегрегованими та несегрегованими (частка жінок становить 65%–75% або 25%–35%). Зважаючи на велику кількість факторів, які можуть впливати на варіативність у частці жінок між університетами, виявлення тенденцій потребує окремого дослідження, беручи до уваги характеристики здобувач_ок освіти та політики конкретних університетів.

Розділ 2 ●
Гендерний аспект
освітніх траєкторій

2.1 ● Зміна частки жінок і чоловіків у межах спеціальності між рівнями освіти та динаміка цієї зміни між 2021 та 2023 роками

У цьому розділі ми розглядаємо, як змінюється частка жінок на спеціальностях при зміні рівня освіти — від рівнів «Молодший бакалавр», «Бакалавр», «Спеціаліст» до рівня «Доктор філософії» — і порівнюємо цю різницю для кожної з проаналізованих спеціальностей для 2021 і 2023 років вступу. У даному розділі ми не розглядаємо різницю між чоловіками і жінками, а розглядаємо різницю між частками статей крізь зазначені рівні освіти для двох періодів — 2021 і 2023 років.

У цьому розділі ми використовуємо поняття «помітна різниця», «помітно відрізняється», якщо різниця у частці жінок між освітніми рівнями на певній спеціальності становить 10% і більше. У разі, якщо вказано «помітно не відрізняється», «без помітної різниці» — це означає, що різниця відсотків менша за 10%.

Серед тих спеціальностей, де у 2021 та 2023 роках на рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр» та «Спеціаліст» і «Магістр» навчалися не менше 100 студент_ок, а на рівні «Доктор філософії» — не менше 30, ми відібрали спеціальності, які підходили під зазначені критерії в обидва роки. У переважній більшості випадків частка жінок на рівні «Магістр» не суперечить динаміці зміни частки жінок між рівнями «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» та «Доктор філософії». Ті спеціальності, де немає помітної різниці між відсотком жінок, що вступили на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» та «Спеціаліст» і на рівень «Доктор філософії», проте є помітна різниця між відсотком жінок на рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр» та «Спеціаліст» та «Магістр», ми виносимо окремо. У підсумку ми отримали перелік із 78 спеціальностей, для яких можна простежити динаміку приналежності до категорії зміни частки жінок на освітніх рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр» та «Спеціаліст» і «Доктор філософії» для 2021 та 2023 років. Повний перелік спеціальностей за 2021 і 2023 рік з динамікою зміни частки жінок на освітніх рівнях подано в Додатках 6–16.

Для зручності створено такі категорії спеціальностей за зміною частки жінок для 2021 та 2023 років вступу.

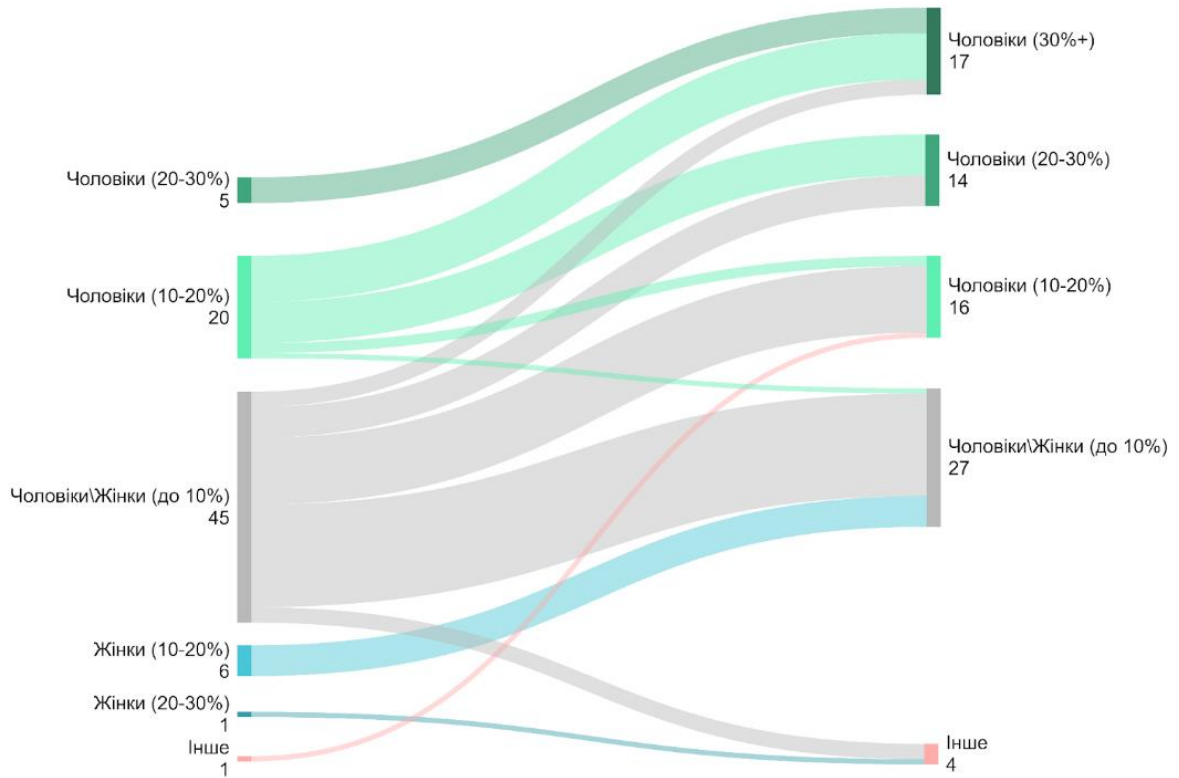
Таблиця 15. Категорії спеціальностей залежно від різниці відсотків на рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр» та «Спеціаліст» і «Доктор філософії» для обох статей у 2021 та 2023 роках вступу

Категорії	Кількість спеціальностей у категорії	
	2021 рік	2023 рік
Чоловіків на рівень «Доктор філософії» вступило на 30% чи понад 30% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»	0	17
Чоловіків на рівень «Доктор філософії» вступило на 20–30% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»	5	14
Чоловіків на рівень «Доктор філософії» вступило на 10–20% більше, ніж на рівень «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»	20	16
Немає помітної різниці між відсотком чоловіків чи жінок, що вступили на рівень «Молодший бакалавр», «Бакалавр» та «Спеціаліст» і на рівень «Доктор філософії» (різниця менше 10%)	45	27
Жінок на рівень «Доктор філософії» вступило на 10–20% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»	6	0
Жінок на рівень «Доктор філософії» вступило на 20–30% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»	1	0
Інше: немає помітної різниці між відсотком жінок, що вступили на рівень «Доктор філософії» та на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст», проте є помітна різниця між відсотком жінок на рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» та «Магістр»	1	4
Всього	78	78

У 2023 році наповненість категорій змінилася порівняно з 2021 роком. Так, ненаповненими виявилися категорії, де у 2021 році була різниця на користь жінок, проте з'явилася нова категорія, де збільшення частки чоловіків на рівні «Доктор філософії» стало ще більш суттєвим — на 30% і більше. Таким чином, помітна тенденція до збільшення кількості категорій (і спеціальностей), у яких частка чоловіків зростає з підвищенням освітнього ступеню. Кількість спеціальностей у цих категоріях зросла з 25 у 2021 році до 47 у 2023 році.

Малюнок нижче показує, як спеціальності змінювали категорію з часом.

Малюнок 1. Графік зміни належності спеціальностей до категорій збільшення частки однієї зі статей на рівні «Доктор філософії» порівняно з рівнями «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст». Порівнюються вступни_ці 2021 та 2023 років.

Примітка: Зліва — дані за 2021 рік вступу, правіше — за 2023 рік. Число під назвою категорії позначає кількість спеціальностей у цій категорії.

Повні назви категорій:

Чоловіки (30%+) — Чоловіків на рівень «Доктор філософії» вступило на 30% чи понад 30% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»;

Чоловіки (20–30%) — Чоловіків на рівень «Доктор філософії» вступило на 20–30% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»;

Чоловіки (10–20%) — Чоловіків на рівень «Доктор філософії» вступило на 10–20% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»;

Чоловіки/Жінки (до 10%) — Немає помітної різниці між відсотком жінок, що вступили на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» та «Спеціаліст» і на рівень «Доктор філософії» (різниця менше 10%);

Жінки (20–30%) — Жінок на рівень «Доктор філософії» вступило на 20–30% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»;

Жінки (10–20%) — Жінок на рівень «Доктор філософії» вступило на 10–20% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»;

Інше — Немає помітної різниці між відсотком жінок, що вступили на рівень «Доктор філософії» та на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст», проте є помітна різниця між відсотком жінок на рівнях «Молодший бакалавр», Бакалавр та «Спеціаліст» і «Магістр».

Усі 5 спеціальностей, що у 2021 році увійшли до категорії збільшення частки чоловіків на рівні «Доктор філософії» на 20–30% порівняно з рівнями «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст», у 2023 році повністю перейшли у **категорію найсуттєвішого збільшення частки чоловіків на 30% і більше**. Це такі спеціальності: «Облік і оподаткування», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Публічне управління та адміністрування», «Біомедична інженерія» і «Маркетинг». На останню припадає найвищий відсоток зростання частки чоловіків серед усіх спеціальностей — 52%.

Також до цієї категорії 2023 року увійшли спеціальності, які у попередньому періоді мали меншу динаміку на користь чоловіків (10–20%), а саме «Культурологія», «Економіка», «Соціологія», «Журналістика», «Менеджмент», «Архітектура та містобудування», «Фармація, промислова фармація», «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», «Міжнародні економічні відносини».

Ще 3 спеціальності потрапили до категорії найбільшої динаміки збільшення частки чоловіків у 2023 році із категорії, де у 2021 році помітної різниці між рівнями «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» та «Доктор філософії» не було зафіксовано (до 10%). Це «Психологія», «Соціальна робота» і «Міжнародне право».

У 2023 році **категорія збільшення представленості чоловіків на 20–30%** на рівні «Доктор філософії» порівняно з рівнями «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» складається зі спеціальностей, що у попередньому періоді належали до двох категорій. Перша з них — це категорія збільшення частки чоловіків на рівні «Доктор філософії» на 10–20% порівняно з рівнями «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст». З цієї категорії перейшли такі спеціальності: «Спеціальна освіта», «Дизайн», «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», «Політологія», «Біологія», «Системний аналіз», «Хімія», «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Другою є категорія, де у 2021 році не було помітної динаміки на освітніх рівнях на користь якоїсь зі статей (різниця до 10%), із якої перейшли такі спеціальності: «Історія

та археологія», «Право», «Хімічні технології та інженерія», «Біотехнології та біоінженерія», «Середня освіта», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Дві спеціальності — «Освітні, педагогічні науки» та «Цивільна безпека» — не змінили **категорію збільшення частки чоловіків на 10–20%** на рівні «Доктор філософії» порівняно з рівнями «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» із плином часу. Проте значну частку спеціальностей із цієї категорії у 2023 році склали спеціальності, які у попередньому періоді були у категорії без помітної динаміки на користь жодної зі статей. Зокрема це «Екологія», «Філологія», «Прикладна фізика та наноматеріали», «Географія», «Математика», «Прикладна математика», «Інженерія програмного забезпечення», «Комп'ютерні науки», «Інформаційні системи та технології», «Харчові технології», «Геодезія та землеустрій», «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», «Транспортні технології».

Зауважимо, що є одна спеціальність, яка із категорії збільшення частки чоловіків на 10–20% перейшла у категорію без помітної різниці — «Богослов'я» — але фактично різниця зменшилася на 2%: у 2021 році відсоток різниці становив 11,3%, а у 2023 році — 9,4%, тому зміна категорії тут не означала суттєвого зниження динаміки на користь чоловіків на цій спеціальності.

Усі 6 спеціальностей, які у 2021 році були у категорії збільшення частки жінок на рівні 10–20%, у 2023 році перейшли до категорії **відсутності помітної зміни частки якоїсь зі статей** між освітніми рівнями «Молодший бакалавр», «Бакалавр», «Спеціаліст» і «Доктор філософії». Зокрема це такі спеціальності: «Гірництво», «Нафтогазова інженерія та технології», «Лісове господарство», «Пожежна безпека», «Аграрна інженерія», «Прикладна механіка». У 2023 році частка чоловіків на рівні «Доктор філософії» порівняно з рівнями «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» на цих спеціальностях збільшилася.

Єдина спеціальність, яка у 2021 році демонструвала збільшення частки жінок на рівні «Доктор філософії» порівняно з рівнями «Молодший бакалавр», «Бакалавр», «Спеціаліст» на 20–30% — «Професійна освіта» — у 2023 році перейшла в категорію спеціальностей, для яких немає помітної різниці між відсотком жінок, що вступили на рівень «Доктор філософії» і на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» та «Спеціаліст», проте є помітна різниця між відсотком жінок

на рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр», «Спеціаліст» і «Магістр».

Повну таблицю з усіма спеціальностями по категоріях у 2021 і 2023 роках подано у Додатку 17.

Таким чином, у 2023 році порівняно з 2021 роком збільшилася кількість спеціальностей, на яких частка чоловіків на рівні «Доктор філософії» є помітно вищою, ніж на рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст». Зокрема, з'явилася низка спеціальностей, де таке зростання становить понад 30%. Таких спеціальностей виявилось 17 із 78 досліджуваних. Натомість у 2023 році не було жодної спеціальності, де фіксувалося б помітне зростання частки жінок між рівнями «Молодший бакалавр», «Бакалавр», «Спеціаліст» і «Доктор філософії».

Кількість спеціальностей, де частка чоловіків між досліджуваними рівнями освіти зростає на 20–30%, збільшилася з 5 спеціальностей у 2021 році до 14 спеціальностей у 2023 році. Спеціальностей, де частка чоловіків зростає на 10–20%, стало менше на 4.

Загалом, спеціальностей із будь-яким помітним збільшенням частки чоловіків на рівні «Доктор філософії» порівняно з рівнями «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» стало майже вдвічі більше: їх кількість зросла з 25 спеціальностей у 2021 році до 47 спеціальностей у 2023 році. Спеціальностей, де між рівнями освіти помітно зростає частка жінок, у 2023 році не залишилося зовсім.

2.2 • Різниця у середньому балі вступниць і вступників на спеціальності освітнього рівня «Бакалавр»

У цьому розділі ми порівнюємо середні конкурсні бали жінок і чоловіків, які вступили на спеціальності освітнього рівня «Бакалавр» у 2023 році, й оцінюємо гендерну сегрегованість тих спеціальностей, у яких середні бали різняться. Основою для аналізу стали 53 спеціальності, на які вступили щонайменше по 100 жінок та чоловіків, що складали

лише НМТ (без фахових іспитів) та середні конкурсні бали яких були в межах від 100 до 200.

Ми визначили спеціальностями з гендерною різницею у балах вступни_ць такі, на яких середні бали жінок і чоловіків різняться на 4 або більше балів.

Таблиця 16. Категорії спеціальностей, на які на освітній рівень «Бакалавр» у 2023 році вступили щонайменше по 100 жінок та чоловіків, що склали лише НМТ (без фахових іспитів) і середні конкурсні бали яких були в межах від 100 до 200, за різницею в розмірі середнього балу між чоловіками та жінками

Характеристика категорії спеціальностей	Кількість спеціальностей у категорії	Частка спеціальностей у категорії від усіх розглянутих спеціальностей
Середній бал вступниць та вступників відрізняється до 4 балів	31	58%
Середній бал вступниць вищий за середній бал вступників на 4 бали та більше	21	40%
Середній бал вступників вищий за середній бал вступниць на 4 бали та більше	1	2%
Загальна кількість проаналізованих спеціальностей	53	

Для 31 спеціальності (58% від загальної кількості) різниця між конкурсними балами жінок і чоловіків була менше 4 балів. Для 22 спеціальностей була різниця між середнім конкурсним балом вступниць і вступників від 4 балів: для 21 з цих спеціальностей (40% від загальної кількості) вищим є середній бал жінок, для 1 спеціальності (2% від загальної кількості) вищим є середній бал чоловіків.

Таблиця 17. Гендерно сегреговані спеціальності на користь чоловіків, на які серед вступни_ць на освітній рівень «Бакалавр» у 2023 році середній конкурсний бал представни_ць однієї зі статей є вищим на 4 бали та більше, ніж середній конкурсний бал представни_ць другої статі

Спеціальність	Середній конкурсний бал серед жінок	Середній конкурсний бал серед чоловіків	На скільки балів середній конкурсний бал жінок вищий за середній конкурсний бал чоловіків
121 Інженерія програмного забезпечення	166,1	156,61	9,49
126 Інформаційні системи та технології	161,7	152,76	8,94
123 Комп'ютерна інженерія	159,52	150,85	8,67
192 Будівництво та цивільна інженерія	157,78	150,18	7,6
122 Комп'ютерні науки	162,9	155,4	7,5
125 Кібербезпека та захист інформації	157,54	150,67	6,87
141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка	152,71	147,36	5,35
172 Електронні комунікації та радіотехніка	154,44	149,1	5,34
275 Транспортні технології	153,9	148,6	5,3
201 Агрономія	151,09	146,33	4,76
174 Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка	155,88	151,38	4,5

11 спеціальностей, де середній бал жінок є вищим за середній бал чоловіків, є гендерно сегрегованими на користь чоловіків: «Інженерія програмного забезпечення», «Інформаційні системи та технології», «Комп'ютерна інженерія», «Будівництво та цивільна інженерія», «Комп'ютерні науки», «Кібербезпека та захист інформації», «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»; «Електронні комунікації та радіотехніка», «Транспортні технології», «Агрономія» й «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка».

Таблиця 18. Гендерно сегрована спеціальність на користь жінок, для якої серед вступни_ць на освітній рівень «Бакалавр» у 2023 році середній конкурсний бал представни_ць однієї зі статей є вищим на 4 бали і більше, ніж середній конкурсний бал представни_ць другої статі

Спеціальність	Середній конкурсний бал серед жінок	Середній конкурсний бал серед чоловіків	На скільки балів середній конкурсний бал жінок вищий за середній конкурсний бал чоловіків
061 Журналістика	154,7	150,05	4,65

Є лише одна гендерно сегрована спеціальність на користь жінок, де середній бал вступниць є вищим – «Журналістика».

Таблиця 19. Гендерно несегреговані спеціальності, для яких серед вступни_ць на освітній рівень «Бакалавр» у 2023 році середній конкурсний бал представни_ць однієї зі статей є вищим на 4 бали і більше, ніж середній конкурсний бал представни_ць другої статі

Спеціальність	Середній конкурсний бал серед жінок	Середній конкурсний бал серед чоловіків	На скільки балів середній конкурсний бал жінок вищий за середній конкурсний бал чоловіків (у від'ємному значенні вищим є середній бал чоловіків)
186 Видавництво та поліграфія	161,22	152,45	8,77
124 Системний аналіз	172,04	163,69	8,35
162 Біотехнології та біоінженерія	161,94	154,64	7,3
014 Середня освіта	151,9	146,71	5,19
075 Маркетинг	150,06	144,92	5,14
029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа	149,87	145,5	4,37
242 Туризм і рекреація	146,65	142,31	4,34
241 Готельно-ресторанна справа	142,84	138,61	4,23
113 Прикладна математика	172,53	168,36	4,17
102 Хімія	162,4	166,68	-4,28

9 спеціальностей із більш високим середнім балом серед жінок є гендерно несегрегованими. До них належать

«Видавництво та поліграфія», «Системний аналіз», «Біотехнології та біоінженерія», «Середня освіта», «Маркетинг», «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», «Туризм і рекреація», «Готельно-ресторанна справа» та «Прикладна математика».

До гендерно несегрегованих також належить єдина спеціальність, де середній бал вступників є значно вищим за середній бал вступниць — «Хімія».

Загалом серед 53 спеціальностей освітнього рівня «Бакалавр», які відповідали нашим аналітичним критеріям, у більшості (58%) немає значної різниці між середніми балами вступниць та вступників, у великій частці (40%) середній бал вступниць є вищим і лише для однієї спеціальності (2%) середній бал вступників є вищим. Серед 21 спеціальностей, у яких середній бал жінок є вищим, переважають гендерно сегреговані на користь чоловіків (11) та гендерно несегреговані (9), а гендерно сегрегована спеціальність на користь жінок з вищим середнім балом жінок — лише одна («Журналістика»). Єдина спеціальність, у якій середній бал чоловіків є вищим («Хімія»), гендерно несегрегована.

2.3 ● Горизонтальна гендерна сегрегація в розрізі плати за навчання

У цьому розділі ми порівнюємо співвідношення жінок-контрактниць і жінок-бюджетниць зі співвідношенням чоловіків-контрактників і чоловіків-бюджетників. Спеціальності були поділені на три групи за величиною різниці між показником жінок-бюджетниць і чоловіків-бюджетниць на спеціальності: від 0 до 4 відсоткових пунктів, від 4 до 10 відсоткових пунктів і більше 10 відсоткових пунктів.

На рівнях «Фаховий молодший бакалавр» та «Молодший спеціаліст» серед жіночих гендерно сегрегованих спеціальностей на «Дошкільній освіті», «Філології», «Психології» та «Медсестринстві» частки жінок і чоловіків на бюджеті є майже однаковими (різниця між ними становить менше 4 відсоткових пунктів) (Таблиця 20). Для «Початкової освіти», «Образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва,

реставрації», «Хореографії» та «Фармації, промислової фармації» ця різниця становить від 4 до 9 відсоткових пунктів. На двох останніх частка чоловіків на бюджеті є на близько 5 відсоткових пунктів вищою, ніж частка жінок. Лише для двох спеціальностей різниця є більшою, ніж 10 відсоткових пунктів:

- «Дизайн» – 12,4;
- «Технології медичної діагностики та лікування» – 23,1.

Таблиця 20. Різниця між часткою жінок-бюджетниць і часткою чоловік-бюджетників на найбільш сегрегованих спеціальностях на користь жінок (у відсоткових пунктах) (дані станом на 01.01.2024)

Фаховий молодший бакалавр і молодший спеціаліст		Бакалавр, молодший бакалавр і спеціаліст		Магістр	
224 Технології медичної діагностики та лікування	23,1	013 Початкова освіта	29,8	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	18,9
022 Дизайн	12,4	012 Дошкільна освіта	28,3	012 Дошкільна освіта	18,7
023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	9	016 Спеціальна освіта	18,5	013 Початкова освіта	15,6
013 Початкова освіта	4,1	035 Філологія	9,2	035 Філологія	6,7
226 Фармація, промислова фармація	-4,7	224 Технології медичної діагностики та лікування	6,7	016 Спеціальна освіта	4,9
024 Хореографія	-5,1	223 Медсестринство	3,3	226 Фармація, промислова фармація	1,5
053 Психологія	2,6	061 Журналістика	3,2	228 Педіатрія	1,4
012 Дошкільна освіта	2,5	053 Психологія	2,9	225 Медична психологія	1
035 Філологія	-0,7	226 Фармація, промислова фармація	1	053 Психологія	0,7
223 Медсестринство	-2,2	024 Хореографія	-3,3	024 Хореографія	-2,1

Що ж до спеціальностей, гендерно сегрегованих на користь чоловіків, на рівнях «Фаховий молодший бакалавр» і «Молодший спеціаліст» лише «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» мають незначну різницю між часткою чоловіків-бюджетників і жінок-бюджетниць (0,7 відсоткових пунктів) (Таблиця 21). Для «Прикладної механіки», «Електроенергетики, електротехніки та електромеханіки», «Енергетичного машинобудування» та «Агроінженерії» ця різниця становить від 8,1 до 9,6 відсоткового пункта. Натомість для 5 спеціальностей різниця є більшою, ніж 10 відсоткових пунктів:

- «Нафтогазова інженерія та технології» – 22,5;
- «Морський та внутрішній водний транспорт» – 15;
- «Електроніка» – 10,6;
- «Галузеве машинобудування» – 10,4;
- «Автомобільний транспорт» – 10,3.

Таблиця 21. Різниця між часткою жінок-бюджетниць і часткою чоловік-бюджетників на найбільш сегрегованих спеціальностях на користь чоловіків (у відсоткових пунктах) (дані станом на 01.01.2024)

Фаховий молодший бакалавр і молодший спеціаліст		Бакалавр, молодший бакалавр і спеціаліст		Магістр	
185 Нафтогазова інженерія та технології	22,5	271 Морський та внутрішній водний транспорт	25	133 Галузеве машинобудування	37,4
271 Морський та внутрішній водний транспорт	15	187 Деревообробні та меблеві технології	22,4	184 Гірництво	29
171 Електроніка	10,6	208 Агроінженерія	21,1	142 Енергетичне машинобудування	24,4
133 Галузеве машинобудування	10,4	133 Галузеве машинобудування	18,4	131 Прикладна механіка	20,2
274 Автомобільний транспорт	10,3	131 Прикладна механіка	15,5	172 Електронні комунікації та радіотехніка	19,4
208 Агроінженерія	9,6	142 Енергетичне машинобудування	14,1	174 Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка	16,5
141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка	9,1	135 Суднобудування	5,6	208 Агроінженерія	16,4
142 Енергетичне машинобудування	8,9	141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка	4,1	171 Електроніка	12,2
131 Прикладна механіка	8,1	172 Електронні комунікації та радіотехніка	3	271 Морський та внутрішній водний транспорт	9,2
151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології	-0,7	274 Автомобільний транспорт	1,2	274 Автомобільний транспорт	-7,4

На рівнях «Бакалавр», «Молодший бакалавр» і «Спеціаліст» серед спеціальностей, сегрегованих на користь жінок, на «Хореографії», «Психології», «Журналістиці», «Медсестринстві» та «Фармації, промисловій фармації» частка жінок-бюджетниць майже не відрізняється від частки чоловіків-бюджетників (від 1 до 3,3 відсоткового пункта). Лише на «Хореографії» частка чоловіків-бюджетників є на 3,3 відсоткового пункта вищою, ніж частка жінок-бюджетниць. Дві спеціальності мають різницю від 5 до 10 відсоткових пунктів, а саме «Філологія» та «Технології медичної

діагностики». Найвищою різниця є для «Дошкільної освіти» (28,3 відсоткового пункта), «Початкової освіти» (29,8 відсоткового пункта) та «Спеціальної освіти» (18,5 відсоткового пункта). На всіх трьох спеціальностях частка жінок-бюджетниць є вищою, ніж частка чоловіків-бюджетників (Таблиця 20).

Серед гендерно сегрегованих спеціальностей на користь чоловіків частка жінок і чоловіків на бюджеті не відрізняється більш ніж на 3 відсоткові пункти на двох спеціальностях: «Електронні комунікації та радіотехніка» й «Автомобільний транспорт». Для «Суднобудування» різниця становить 5,6 відсоткового пункта, а для «Електроенергетики, електротехніки та електромеханіки» вона становить 4,1 відсоткового пункта. Натомість на цьому рівні є п'ять чоловічих гендерно сегрегованих спеціальностей, на яких частка жінок-бюджетниць є значно вищою, ніж частка чоловіків-бюджетників (після назви спеціальності вказана різниця у відсоткових пунктах) (Таблиця 21):

- «Морський та внутрішній водний транспорт» – 25;
- «Деревообробні та меблеві технології» – 22,4;
- «Агроінженерія» – 21,1;
- «Прикладна механіка» – 15,5;
- «Галузеве машинобудування» – 18,4;
- «Енергетичне машинобудування» – 14,1.

На рівні «Магістр» серед спеціальностей, сегрегованих на користь жінок, на п'ятьох, частки бюджетниць серед чоловіків і жінок є майже однаковими – різниця між ними коливається від 0,7 до 2,1 відсоткового пункта. До цього переліку входять «Педіатрія», «Фармація, промислова фармація», «Медична психологія», «Психологія» та «Хореографія». Серед них лише на останній спеціальності частка чоловіків-бюджетників є вищою. На двох спеціальностях різниця між частками чоловіків-бюджетників і жінок-бюджетниць є дещо вищою: 6,7 відсоткового пункта на «Філології» та 9,2 відсоткового пункта на «Спеціальній освіті». На трьох спеціальностях різниця між часткою жінок-бюджетниць і часткою чоловіків-бюджетників є значною (після назви спеціальності вказана різниця у відсоткових пунктах) (Таблиця 20):

- «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» – 18,9;
- «Дошкільна освіта» – 18,7;

- «Початкова освіта» – 15,6.

На цьому освітньому рівні серед спеціальностей, сегрегованих на користь чоловіків, лише на двох спеціальностях різниця між часткою чоловіків і жінок на бюджеті є нижчою, ніж 10 відсоткових пунктів. На спеціальності «Морський та внутрішній водний транспорт» жінок-бюджетниць на 9,2 відсоткового пункта більше, ніж чоловіків-бюджетників. Натомість на «Автомобільному транспорті» частка чоловіків-бюджетників переважає частку жінок-бюджетниць на 7,4 відсоткового пункта (Таблиця 21).

На всіх інших спеціальностях різниця між часткою жінок-бюджетниць і часткою чоловіків-бюджетників коливається від 12,2 до 37,4 відсоткового пункта на користь жінок. До цього переліку входять (після назви спеціальності вказана різниця у відсоткових пунктах):

- «Галузеве машинобудування» – 37,4;
- «Гірництво» – 29;
- «Енергетичне машинобудування» – 24,4;
- «Прикладна механіка» – 20,3;
- «Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка» – 16,5;
- «Агроінженерія» – 16,4;
- «Електроніка» – 12,2.

У підсумку, на всіх освітніх рівнях серед усіх найбільш гендерно сегрегованих спеціальностей частка жінок-бюджетниць є вищою, ніж частка чоловіків, хоча серед чоловічих спеціальностей є більше тих, де різниця є значною (більше 10 відсоткових пунктів). Таких спеціальностей є найбільше на рівні «Магістр». За величиною різниці між часткою жінок-бюджетниць і чоловіків-бюджетниць спеціальності на різних рівнях частково збігаються, але не в усіх випадках. Проте варто розуміти, що на сегрегованих спеціальностях кількість здобувач_ок освіти протилежної статі є переважно значно нижчою, тому жінок-бюджетниць на чоловічих гендерно сегрегованих спеціальностях кількісно є менше, ніж чоловіків-бюджетників, навіть якщо частка є вищою, а на жіночих гендерно сегрегованих спеціальностях чоловіків-бюджетників є кількісно менше, ніж жінок-бюджетниць. На рівні магістратури лише на двох спеціальностях кількість жінок є вищою, ніж 100 осіб. Ці дані вказують на те, що якщо жінки вирішують вступати на чоловічі

гендерно сегреговані спеціальності, вони мають достатньо високі результати для вступу на бюджет.

2.4 ● Вибір післяшкільного навчального закладу в розрізі макрорегіонів на рівнях «Фаховий молодший бакалавр», «Молодший бакалавр» і «Бакалавр» серед жінок і чоловіків

Ми проаналізували, які частки вступни_ць у 2023 році вступали в заклади освіти на спеціальності освітнього рівня «Фаховий молодший бакалавр» і «Бакалавр» та «Молодший бакалавр» у тому самому регіоні, в якому вони випустилися зі школи. Ми також окремо порівняли показники жінок і чоловіків, щоб перевірити, чи не зумовлені регіональні показники вступними тенденціями представни_ць однієї зі статей.

Таблиця 22. Відповідність макрорегіону вступу на спеціальність освітнього рівня «Фаховий молодший бакалавр» до макрорегіону закладу середньої освіти вступни_ць

		Макрорегіони школи, з якої вступни_ці випустилися у 2023 році					
		Захід	Північ	Південь	Центр	Схід	Київ
Макрорегіони закладу освіти, в який було зараховано вступни_цю на спеціальність освітнього рівня «Фаховий молодший бакалавр»	Захід	91%	2%	3%	2%	2%	6%
	Північ	2%	78%	1%	4%	2%	21%
	Південь	1%	1%	84%	4%	2%	3%
	Центр	2%	4%	3%	80%	3%	8%
	Схід	2%	4%	6%	6%	89%	8%
	Київ	2%	12%	3%	4%	2%	54%
	Всього	10506	4986	3235	5128	8201	1037

Серед вступни_ць на спеціальності освітнього рівня «Фаховий молодший бакалавр» у 2023 році як серед жінок, так і серед чоловіків по 85% вступили в заклади того самого макрорегіону, в якому вони випустилися зі школи. У регіональному розрізі немає значних відмінностей між чоловіками і жінками – регіональні тенденції однакові для представни_ць обох статей. Частки вступни_ць, які обрали спеціальності освітнього рівня «Фаховий молодший бакалавр» у тому самому макрорегіоні, в якому закінчили школу: Захід – 92% та 91% серед жінок і чоловіків відповідно, Схід – 88% і 90%, Південь – 86% і 83%, Центр – по 80%, Північ – 76% і 78%, Київ – 63% і 50%.

Таблиця 23. Відповідність макрорегіону вступу на спеціальність освітніх рівнів «Бакалавр» і «Молодший бакалавр» до макрорегіону закладу середньої освіти вступни_ць

		Макрорегіони школи, з якої вступни_ці випустилися у 2023 році					
		Захід	Північ	Південь	Центр	Схід	Київ
Макрорегіони закладу освіти, в який було зараховано вступни_цю на спеціальності освітнього рівня «Бакалавр» і «Молодший бакалавр»	Захід	85%	4%	4%	6%	4%	3%
	Північ	1%	41%	1%	2%	1%	3%
	Південь	2%	1%	75%	4%	3%	1%
	Центр	1%	3%	3%	57%	3%	1%
	Схід	2%	4%	5%	7%	76%	4%
	Київ	9%	48%	11%	24%	14%	88%
	Всього	54 287	25 144	17 819	24 178	40 149	18 118

Серед вступни_ць на спеціальності освітнього рівня «Бакалавр» і «Молодший бакалавр» у 2023 році в заклади того самого макрорегіону, в якому випустилися зі школи, серед жінок вступили 71%, а серед чоловіків – 74%. На цих освітніх рівнях також немає значної різниці між регіональними траєкторіями вступниць і вступників. Частки вступни_ць, які обрали спеціальності бакалаврату та молодшого бакалаврату в тому самому макрорегіоні, в якому закінчили школу: Київ – 89% та 87% серед жінок і чоловіків відповідно, Захід – 86% та 85%, Схід – 72% та 81%, Південь – 73% та 77%, Центр – 54% та 60%, Північ – 36% та 46%.

Загалом частки жінок і чоловіків, які у 2023 році вступають у заклади освіти на спеціальності освітніх рівнів «Молодший

бакалавр», «Фаховий молодший бакалавр» і «Бакалавр» у тому самому регіоні, де вони закінчили школу, відповідають регіональним тенденціям, і гендерний аспект не має суттєвого впливу на них.

2.5 ● Пріоритетність заяв при вступі на бюджетну форму навчання на освітніх рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Магістр»

У цьому підрозділі ми проаналізували гендерні відмінності у пріоритетності заяв, за якими було здійснено вступ на бюджетну форму навчання на освітні рівні «Бакалавр»/«Молодший бакалавр» і «Магістр» у 2023 році.

Таблиця 24. Відсоток людей певної статі, що у 2023 році вступили на освітні рівні «Бакалавр» і «Молодший бакалавр» на бюджет за відповідним пріоритетом

Пріоритет заяви	Стать вступни_ць	
	Жіноча	Чоловіча
1	69%	73%
2	16%	15%
3	7%	6%
4	5%	4%
5	3%	3%
Всього вступни_ць	31 198	36 678

На освітні рівні «Бакалавр» і «Молодший бакалавр» на бюджетну форму навчання за заявою з першим пріоритетом вступили 69% та 73% жінок і чоловіків відповідно, за другим – 16% і 15%, за третім – 7% і 6%, за четвертим – 5% і 4%, за п'ятим – по 3%. Різниця між відсотком серед статей становить 1–4%, тож результати можна інтерпретувати як близькі.

Таблиця 25. Відсоток людей певної статі, що у 2023 році вступили на освітній рівень «Магістр» на бюджет за відповідним пріоритетом

Пріоритет заяви	Стать вступни_ць	
	Жіноча	Чоловіча
1	88%	89%
2	8%	8%
3	3%	2%
4	1%	1%
5	1%	0,4%
Всього вступни_ць	16601	21989

На рівень «Магістр» на бюджетну форму навчання за заявою з першим пріоритетом вступили 88% та 89% жінок та чоловіків відповідно, за другим — по 8%, за третім — 3% та 2%, за четвертим — по 1%, за п'ятим — 1% та 0,4%. На цьому рівні різниця між частками серед статей не перевищує 1%, тож результати ідентичні.

Загалом у пріоритетності заяв, за якими чоловіки та жінки вступали на бюджетну форму навчання у 2023 році, немає значної різниці.

● Підсумки

Навчальні результати в межах середньої освіти та результати вступних випробувань жінок є вищими або не суттєво нижчими від результатів чоловіків (залежно від предмету). Попри це, вибір спеціальностей та галузей знань при переході на наступні рівні освіти є різним для обох статей.

Усі галузі та спеціальності можна поділити на три типи: гендерно сегреговані на користь чоловіків (частка студентів чоловічої статі – більше 70%), гендерно сегреговані на користь жінок (частка студенток жіночої статі – більше 70%) та несегреговані (частка студент_ок жодної зі статей не перевищує 70%).

У 2023 році на всіх освітніх рівнях фахової передвищої та вищої освіти були **галузі знань**, гендерно сегреговані на користь чоловіків. На рівнях «Фаховий молодший бакалавр», «Молодший спеціаліст» та «Бакалавр», «Молодший бакалавр», «Спеціаліст» таких галузей знань було близько третини, на рівні «Магістр» такими були майже половина галузей, а на рівні «Доктор філософії» – більшість. Галузей, гендерно сегрегованих на користь жінок, на рівнях «Магістр» і «Доктор філософії» не було, а на інших освітніх рівнях їх була третина або менше.

На всіх освітніх рівнях частка **спеціальностей**, які є гендерно сегрегованими, коливається від 58% до 71%. До спеціальностей, сегрегованих на користь чоловіків, здебільшого належать інженерні, машинобудівні, транспортні й аграрні. До спеціальностей, сегрегованих на користь жінок, – освітні, медичні, мистецькі та гуманітарні. На гендерно сегрегованих спеціальностях на всіх освітніх рівнях навчаються від 52% до 73% усіх студент_ок. Значна частка як жінок, так і чоловіків навчаються на спеціальностях, сегрегованих на користь їхньої статі, хоча для чоловіків цей показник є вищим. Це може впливати на закріплення гендерних стереотипів щодо певних галузей знань чи професій.

Аналіз динаміки горизонтальної гендерної сегрегації **в часі** на всіх рівнях освіти, крім «Доктора філософії», показав, що протягом 2018–2023 років більшість спеціальностей не змінювали свій статус за показником гендерної сегрегованості: вони залишались або сегрегованими на користь чоловіків чи жінок, або гендерно нейтральними, як і раніше. Попри це, у 2022–2023 роках на багатьох спеціальностях відбулася зміна у гендерному розподілі серед вступни_ць – зокрема, на більшості спеціальностей частка чоловіків збільшилася.

Аналіз горизонтальної гендерної сегрегації галузей у **мак-рорегіонах** України показує, що частка жінок у найбільш сегрегованих галузях майже не відрізняється поміж регіонами, а це свідчить про те, що ця сегрегованість є загальноукраїнською тенденцією, а не спричинена факторами, властивими лише певному регіону.

Порівняння рівня горизонтальної гендерної сегрегації у 30 найбільших **зкладах вищої освіти** України показує, що, попри варіативність рівня горизонтальної гендерної сегрегації у багатьох галузях залежно від закладу освіти, найбільш сегреговані галузі є такими у більшості закладів.

Аналіз гендерного аспекту **освітніх траєкторій** показав, що загалом у 2023 році, порівняно з 2021 роком, збільшилася кількість спеціальностей, на яких частка чоловіків на рівні «Доктор філософії» є помітно вищою, ніж на рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр», «Спеціаліст». Загалом, у 2023 році порівняно з 2021 роком стало вдвічі більше спеціальностей, де спостерігалось збільшення частки чоловіків між рівнями освіти на понад 10%. При цьому на 17 із 78 досліджуваних спеціальностей збільшення частки чоловіків між рівнями освіти у 2023 році становило понад 30%, хоча у 2021 році не було жодної спеціальності з таким великим показником. Водночас у 2023 році не було жодної спеціальності, де б спостерігалось помітне зростання частки жінок на рівні «Доктор філософії» порівняно з рівнями «Молодший бакалавр», «Бакалавр», «Спеціаліст».

Порівняння співвідношення жінок-контрактниць і жінок-бюджетниць зі співвідношенням чоловіків-контрактників і чоловіків-бюджетників на найбільш сегрегованих спеціальностях на користь обох статей станом на 2024 рік показало, що на всіх освітніх рівнях частка жінок, які навчаються на **бюджетній формі** навчання, є вищою, ніж частка чоловіків. Для частини спеціальностей різниця є майже однаковою на всіх рівнях. Показово, що на спеціальностях, гендерно сегрегованих на користь чоловіків, частка жінок-бюджетниць є вищою, ніж частка чоловіків-бюджетників, проте кількісно чоловіки переважають. Це вказує на те, що жінки, які вступають на ці спеціальності, мають достатньо високі результати для вступу на бюджет.

Порівняння **середніх конкурсних балів** вступниць і вступників на спеціальності освітнього рівня «Бакалавр» у 2023 році показало, що у більшості із 53 досліджуваних спеціальностей значної різниці між статями немає. Проте для 40%

спеціальностей середній бал вступниць є вищим і лише для однієї спеціальності середній бал вступників є вищим. Серед спеціальностей, на яких середній бал жінок є вищим, переважають ті, що є гендерно сегрегованими на користь чоловіків, і гендерно несегреговані. Єдиною спеціальністю, гендерно сегрегованою на користь жінок, із вищим середнім балом жінок є «Журналістика». Єдина спеціальність, на якій середній бал чоловіків є вищим, – «Хімія» – є гендерно несегрегованою.

Частки жінок і чоловіків, які у 2023 році вступали у заклади освіти на спеціальності освітніх рівнів «Молодший бакалавр», «Фаховий молодший бакалавр» і «Бакалавр» у **тому самому регіоні, де вони закінчили школу**, відповідають регіональним тенденціям, і належність до статі не є визначальним чинником.

Аналіз тенденцій **вступу за пріоритетами заяв**, за якими чоловіки та жінки у 2023 році вступали на бюджетну форму навчання на освітніх рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр», а також «Магістр», показав, що значної різниці між статями немає.

● Додатки

Додаток 1

Найбільш сегреговані та чисельні галузі на освітніх рівнях «Фаховий молодший бакалавр» і «Молодший спеціаліст», обрані для порівняльного аналізу гендерної сегрегації у 30 найбільших за кількістю студент_ок університетах

Фаховий молодший бакалавр і молодший спеціаліст (студент_ок > 11000, жінок > 70%)			Фаховий молодший бакалавр і молодший спеціаліст (студент_ок > 29000, чоловіків > 85%)		
Освіта/Педагогіка	Культура і мистецтво	Охорона здоров'я	Транспорт	Інформаційні технології	Аграрні науки та продовольство

Додаток 2

Частка жінок від усіх студент_ок на рівнях «Бакалавр», «Молодший бакалавр» і «Спеціаліст» у трьох найбільш сегрегованих і найбільш чисельних галузях на користь жінок у 30 найбільших за кількістю студент_ок університетах України

№	Назва університету	К-ть студент_ок	Бакалавр, молодший бакалавр і спеціаліст (студент_ок > 38000, жінок > 70%)					
			Гуманітарні науки		Соціально-поведінкові науки		Культура і мистецтво	
			% жінок	К-ть студент_ок	% жінок	К-ть студент_ок	% жінок	К-ть студент_ок
1	Національний університет «Львівська політехніка»	29671	86,64	666	79,84	1334	84,8	855
2	Київський національний університет імені Тараса Шевченка	28175	77,58	3483	70,69	2917	57,8	218
3	Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»	24414	84,3	391	69,08	786	91,23	114
4	Львівський національний університет імені Івана Франка	22166	87,17	3476	72,15	1892	80,83	360
5	Національний університет біоресурсів і	18029	82,17	359	68,67	715		

	природокористування України							
6	Державний торговельно-економічний університет	15858	80,47	343	66,71	1391	79,19	221
7	Національний авіаційний університет	15410	81,95	349	72,55	918	69,87	521
8	Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»	14461	78,91	626	73,9	590		
9	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна	14157	78,78	1918	76,46	1249		
10	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника	13750	84,71	1328	77,56	1114	73,82	825
11	Західноукраїнський національний університет	13593	83,13	166	54,02	783	49,86	359
12	Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом"»	13161	73,17	123	75,7	1934	59,91	424
13	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича	13015	84,59	1051	66,37	681	53,97	126
14	Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	12631	76,71	292	75,44	517		
15	Національний університет «Запорізька політехніка»	12120	66,67	150	52,91	516	76,38	199
16	Запорізький національний університет	11983	72,21	878	61,59	953	81,63	294
17	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»	11348	79,23	467	45,99	137		
18	Національний медичний університет імені О. О. Богомольця	11090						
19	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	10921	80,25	896	85,33	1629	77,78	522

20	Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана	10596			60,5	2066		
21	Державний біотехнологічний університет	10443			42,98	242		
22	Волинський національний університет імені Лесі Українки	10003	81,03	917	75,91	137	73,08	639
23	Луцький національний технічний університет	9418	83,33	54	73,24	568	84,24	349
24	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара	9341	77,62	983	78,26	266	87,56	209
25	Харківський національний університет радіоелектроніки	9302			40,68	1477		
26	Київський національний університет будівництва і архітектури	9014			33,58	143	88,92	641
27	Національний університет «Одеська юридична академія»	8994	69,12	204	80,91	57		
28	Національна академія внутрішніх справ	8598			86,7	347		
29	Національний університет «Одеська політехніка»	8319	78,87	142	71,57	510	75,59	127
30	Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу	8106	84,28	159	59,52	368	79,79	94
	Всього	408087						
	Частка в цих університетах загалом		80,98	19422	70,96	25402	75,78	7097
	Частка в Україні		79,54		69,65		70,3	
	Різниця між найменшим і найбільшим значенням серед топ-30 університетів		20,5		53,12		41,37	

Додаток 3

Частка жінок від усіх студент_ок на рівнях «Бакалавр», «Молодший бакалавр» і «Спеціаліст» у трьох найбільш сегрегованих і найбільш чисельних галузях на користь чоловіків у 30 найбільших за кількістю студент_ок університетах України

№	Назва університету	К-ть студент_ок	Бакалавр, молодший бакалавр і спеціаліст (студент_ок > 20000, чоловіків > 85%)					
			Транспорт		Електроніка, автоматизація та електронні комунікації		Електрична інженерія	
			% жінок	К-ть студент_ок	% жінок	К-сть студент_ок	% жінок	К-ть студент_ок
1	Національний університет «Львівська політехніка»	29671	15,16	1445	7,98	1215	4,85	680
2	Київський національний університет імені Тараса Шевченка	28175			13,16	266		
3	Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»	24414			14,9	2846	12,93	1183
4	Львівський національний університет імені Івана Франка	22166			13,5	200		
5	Національний університет біоресурсів і природокористування України	18029	16,27	252	8,55	152	7,13	435
6	Державний торговельно-економічний університет	15858						
7	Національний авіаційний університет	15410	36,52	1380	11,35	934	6,96	230
8	Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»	14461			8,99	278		
9	Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна	14157			22,6	146	10,53	19
10	Прикарпатський національний університет	13750			2,44	41		

	імені Василя Стефаника							
11	Західноукраїнський національний університет	13593	14,9	651	14,09	220	8,92	370
12	Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом"»	13161						
13	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича	13015			6,85	321	1,32	76
14	Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	12631	5,02	239	12,23	646	7,6	1131
15	Національний університет «Запорізька політехніка»	12120	15,12	430	7,76	567	8,9	809
16	Запорізький національний університет	11983			6,13	212	9,49	274
17	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»	11348	10,32	533	8,99	267	5,79	449
18	Національний медичний університет імені О. О. Богомольця	11090						
19	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	10921						
20	Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана	10596						
21	Державний біотехнологічний університет	10443	16,29	307	19,86	146	9,73	401
22	Волинський національний університет імені Лесі Українки	10003						
23	Луцький національний технічний університет	9418	8,66	612	5,65	336	2,67	375
24	Дніпровський національний університет імені Олеса Гончара	9341			9,09	154	15,22	46
25	Харківський національний університет радіоелектроніки	9302			17,34	1361		

26	Київський національний університет будівництва і архітектури	9014			10,48	105	4,76	189
27	Національний університет «Одеська юридична академія»	8994			9,09	22		
28	Національна академія внутрішніх справ	8598						
29	Національний університет «Одеська політехніка»	8319	1,61	124	11,03	408	11,06	479
30	Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу	8106	0,44	227	4,85	474	3,18	283
	Всього	40808 7						
	Частка в цих університетах загалом		17,73	6199	11,96	11317	8,16	7429
	Частка в Україні		12,49		10,95		6,05	
	Різниця між найменшим і найбільшим значенням серед топ-30 університетів		36,08		20,16		13,9	

Додаток 4

Частка жінок від усіх студент_ок на рівні «Магістр» у двох найбільш сегрегованих і найбільш чисельних галузях на користь жінок у 30 найбільших за кількістю студент_ок університетах України

№	Назва університету	К-ть студент_ок	Магістр (студент_ок > 22500, жінок > 66%)			
			Охорона здоров'я		Соціально-поведінкові науки	
			% жінок	к-ть студент_ок	% жінок	к-ть студент_ок
1	Національний університет «Львівська політехніка»	29671	75	68	84,38	64
2	Київський національний університет імені Тараса Шевченка	28175	63,72	452	62,56	665
3	Національний технічний університет України «Київський	24414	52,78	36	75,65	115

	політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»					
4	Львівський національний університет імені Івана Франка	22166			73,64	239
5	Національний університет біоресурсів і природокористування України	18029			62,16	37
6	Державний торговельно-економічний університет	15858			75,86	29
7	Національний авіаційний університет	15410			65,71	35
8	Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»	14461	55,3	2557	47,67	86
9	Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна	14157	60,07	839	68,11	185
10	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника	13750	65,52	29	77,25	167
11	Західноукраїнський національний університет	13593	75,37	134		
12	Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна Академія управління персоналом"»	13161	40	35	38,3	47
13	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича	13015	27,27	22	79,25	106
14	Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	12631	52,44	82	57,14	42
15	Національний університет «Запорізька політехніка»	12120	35,56	45	62	50
16	Запорізький національний університет	11983			66,29	175
17	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»	11348			71,43	35
18	Національний медичний університет імені О. О. Богомольця	11090	72,85	10280		
19	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	10921			64,65	99
20	Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана	10596				
21	Державний біотехнологічний університет	10443				

22	Волинський національний університет імені Лесі Українки	10003	79,48	229	74,4	125
23	Луцький національний технічний університет	9418				
24	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара	9341	91,76	85	66,07	224
25	Харківський національний університет радіоелектроніки	9302				
26	Київський національний університет будівництва і архітектури	9014				
27	Національний університет «Одеська юридична академія»	8994			36,36	11
28	Національна академія внутрішніх справ	8598				
29	Національний університет «Одеська політехніка»	8319	90,91	22	36,36	11
30	Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу	8106			70,18	57
	Всього	408087				
	Частка в цих університетах загалом		68,68	14915	67,13	2604
	Частка в Україні		66,4		66,05	
	Різниця між найменшим і найбільшим значенням серед топ-30 університетів		64,49		48,02	

Додаток 5

Частка жінок від усіх студент_ок на рівні «Магістр» у чотирьох найбільш сегрегованих і найбільш чисельних галузях на користь чоловіків у 30 найбільших за кількістю студент_ок університетах України

№	Назва університету	К-ть студент_ок	Магістр (студент_ок > 7400, чоловіків > 90%)							
			Інформаційні технології		Електрична інженерія		Електроніка, автоматизація та електронні комунікації		Механічна інженерія	
			% жінок	к-ть студент_ок	% жінок	к-ть студент_ок	% жінок	к-ть студент_ок	% жінок	к-ть студент_ок

1	Національний університет «Львівська політехніка»	29671	10,14	828	9,47	190	1,57	446	1,18	169
2	Київський національний університет імені Тараса Шевченка	28175	15,14	634			12,33	73		
3	Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»	24414	13,76	1,395	11,76	638	14,14	863	10,48	582
4	Львівський національний університет імені Івана Франка	22166	17,68	198			5,41	37		
5	Національний університет біоресурсів і природокористування України	18029	3,45	116	3,65	165	13,91	151	3,68	136
6	Державний торговельно-економічний університет	15858	11,01	05.08			5,58			
7	Національний авіаційний університет	15410	11,33	353	2,22	45		215	7,84	51
8	Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»	14461	6,8	147			2,67	75	0	15
9	Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна	14157	10,99	191			0	22		
10	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника	13750	3,33	60						
11	Західноукраїнський національний університет	13593	8,62	232			3,33	60		
12	Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад "Міжрегіональна	13161	7,89	228						

	Академія управління персоналом"»									
13	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича	13015	2,5	160	16,67	18	1,37	73		
14	Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	12631	12,54	590	7,75	387	5,91	254	6,96	273
15	Національний університет «Запорізька політехніка»	12120	11,46	471	8,88	484	5,13	273	11,56	692
16	Запорізький національний університет	11983	18,29	82	12,2	82	5,45	55	3,85	156
17	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»	11348	14,46	249	2,9	138	4,35	92	5,59	143
18	Національний медичний університет імені О. О. Богомольця	11090								
19	Український державний університет імені Михайла Драгоманова	10921	0	12						
20	Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана	10596	18,18	176						
21	Державний біотехнологічний університет	10443			10	110	5	40	8,42	95
22	Волинський національний університет імені Лесі Українки	10003	18,18	19						
23	Луцький національний технічний університет	9418	15,79	150	5,88	85	3,33	90	1,55	129
24	Дніпровський національний університет	9341	11,33	296	5,56	18	5,56	72	5,63	71

	імені Олесь Гончара								
25	Харківський національний університет радіоелектроніки	9302	10,47	1619			7,64	825	
26	Київський національний університет будівництва і архітектури	9014	14,7	95	7,5	80	9,09	22	2,38
27	Національний університет «Одеська юридична академія»	8994	4,21	59					
28	Національна академія внутрішніх справ	8598	11,86						
29	Національний університет «Одеська політехніка»	8319	17,24	290	19,92	241	8,63	197	11,9
30	Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу	8106	3,96	404	2,03	197	3,41	410	1,12
	Всього	40808 7							
	Частка в цих університетах загалом		12,15	9272	9,21	2878	7,34	4345	7,74
	Частка в Україні		10,59		8,34		7,36		5,86
	Різниця між найменшим і найбільшим значенням серед топ-30 університетів		18,29		17,89		14,14		11,9

Додаток 6

Перелік спеціальностей і відсоток жінок у категорії «Чоловіків на рівень “Доктор філософії” вступило на 20–30% більше, ніж на рівні “Молодший бакалавр”, “Бакалавр” і “Спеціаліст”» на всіх освітніх рівнях за 2021 рік

Спеціальність	Частка жінок на освітньому рівні		
	Молодший бакалавр, бакалавр і спеціаліст	Магістр	Доктор філософії
Облік і оподаткування	72,2%	76,2%	49,3%
Фінанси, банківська справа та страхування	61,6%	59,8%	31,9%
Публічне управління й адміністрування	65,6%	55,1%	43,9%
Біомедична інженерія	44,7%	33,6%	22,5%
Маркетинг	63,1%	65,1%	39,9%

Додаток 7

Перелік спеціальностей і відсоток жінок у категорії «Чоловіків на рівень “Доктор філософії” вступило на 10–20% більше, ніж на рівні “Молодший бакалавр”, “Бакалавр” і “Спеціаліст”» на всіх освітніх рівнях за 2021 рік

Спеціальність	Частка жінок на освітньому рівні		
	Молодший бакалавр, бакалавр і спеціаліст	Магістр	Доктор філософії
Спеціальна освіта	96,2%	95,9%	86,1%
Дизайн	82,1%	77%	67%
Інформаційна, бібліотечна та архівна справа	72,1%	74,2%	59%
Політологія	52,6%	47,9%	39,1%
Біологія	79%	74,3%	64,9%
Системний аналіз	32,6%	33%	20,5%
Хімія	63,1%	62,9%	45,3%
Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	82,4%	75,8%	64%
Культурологія	81,8%	69,9%	66,7%
Економіка	54,8%	55,7%	38,7%

Соціологія	75,1%	64,3%	61%
Журналістика	80,7%	76,6%	63,2%
Менеджмент	57,8%	55,9%	38,9%
Архітектура та містобудування	58,2%	52,3%	42,2%
Фармація, промислова фармація	86,1%	79,8%	70,8%
Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	71,5%	64,8%	52,9%
Міжнародні економічні відносини	59,2%	54,7%	40,7%
Богослов'я	16,6%	24,8%	5,3%
Освітні, педагогічні науки	80,5%	73,4%	67,8%
Цивільна безпека	41,9%	37,9%	25,6%

Додаток 8

Перелік спеціальностей і відсоток жінок у категорії «Немає помітної різниці між відсотком чоловіків чи жінок, що вступили на рівні “Молодший бакалавр”, “Бакалавр” і “Спеціаліст” та на рівень “Доктор філософії” (різниця менше 10%)» на всіх освітніх рівнях за 2021 рік

Спеціальність	Частка жінок на освітньому рівні		
	Молодший бакалавр, бакалавр і спеціаліст	Магістр	Доктор філософії
Екологія	53,9%	51,5%	57,3%
Філологія	84%	85,3%	85%
Прикладна фізика та наноматеріали	24,2%	22,7%	22,1%
Географія	54,8%	59,6%	48,6%
Математика	48,9%	58,4%	55,2%
Прикладна математика	33,5%	29,2%	29,6%
Інженерія програмного забезпечення	15,5%	15,9%	13,6%
Комп'ютерні науки	20,8%	20,7%	18,7%
Інформаційні системи та технології	21,1%	22,2%	15,5%
Харчові технології	61,1%	61,6%	55,1%
Геодезія та землеустрій	38,8%	42%	36,4%

Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	50,6%	44,7%	49,1%
Транспортні технології	34,2%	37,4%	35,1%
Історія та археологія	48,5%	46,2%	41%
Право	56,4%	54,9%	47,5%
Хімічні технології та інженерія	51,2%	51,3%	44,4%
Біотехнології та біоінженерія	68,8%	66%	61,1%
Середня освіта	68,8%	72,5%	59,4%
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	48%	52,5%	45,8%
Психологія	83,1%	86,4%	73,7%
Соціальна робота	77,7%	77,7%	77,2%
Міжнародне право	60%	62,7%	54,8%
Науки про Землю	40,7%	46,6%	49,7%
Фізика та астрономія	32,6%	36,3%	32,4%
Технології захисту навколишнього середовища	45,5%	46,8%	53,2%
Фізична культура і спорт	34,6%	35,3%	42,6%
Комп'ютерна інженерія	12%	13,9%	10,8%
Кібербезпека	17,3%	20,2%	15,1%
Електроніка	12,5%	12,2%	20,5%
Телекомунікації та радіотехніка	12,6%	14,9%	15,9%
Будівництво та цивільна інженерія	20%	23,4%	25,2%
Фізична терапія, ерготерапія	56,3%	58,3%	54,8%
Залізничний транспорт	12,1%	20,5%	20,4%
Автомобільний транспорт	2,3%	7,1%	8,3%
Матеріалознавство	20,6%	25,8%	24%
Галузеве машинобудування	7,6%	9,5%	14%
Авіаційна та ракетно-космічна техніка	16%	22,5%	14,3%
Металургія	17,2%	22,3%	24,6%

Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка	6,9%	15,7%	12,5%
Енергетичне машинобудування	4,2%	7,8%	9,1%
Атомна енергетика	21%	23%	25,8%
Теплоенергетика	17,5%	24,3%	23,2%
Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології	11,3%	14,4%	19%
Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка	21,5%	30,9%	28,2%
Музичне мистецтво	63,8%	60,1%	60,3%

Додаток 9

Перелік спеціальностей і відсоток жінок у категорії «Жінок на рівень "Доктор філософії" вступило на 10–20% більше, ніж на рівні "Молодший бакалавр", "Бакалавр" і "Спеціаліст"» на всіх освітніх рівнях за 2021 рік

Спеціальність	Частка жінок на освітньому рівні		
	Молодший бакалавр, бакалавр і спеціаліст	Магістр	Доктор філософії
Гірництво	13,2%	19%	27,3%
Нафтогазова інженерія та технології	11,8%	12,1%	29,8%
Лісове господарство	13,5%	12,1%	27%
Пожежна безпека	16,2%	24,3%	33,3%
Агрономія	22,6%	24,3%	36,6%
Прикладна механіка	8,1%	13,2%	18,7%

Додаток 10

Перелік спеціальностей і відсоток жінок у категорії «Жінок на рівень "Доктор філософії" вступило на 20% чи понад 20% більше, ніж на рівень "Молодший бакалавр", "Бакалавр" і "Спеціаліст"» на всіх освітніх рівнях за 2021 рік

Спеціальність	Частка жінок на освітньому рівні		
	Молодший бакалавр, бакалавр і спеціаліст	Магістр	Доктор філософії
Професійна освіта	41,8%	42,5%	64%

Додаток 11

Перелік спеціальностей і відсоток жінок у категорії «Інше (Немає помітної різниці між відсотком жінок, що вступили на рівень “Доктор філософії” та на рівні “Молодший бакалавр”, “Бакалавр” і “Спеціаліст”, проте є помітна різниця між відсотком жінок на рівнях “Молодший бакалавр”, “Бакалавр” та “Спеціаліст” і “Магістр”))» на всіх освітніх рівнях за 2021 рік

Спеціальність	Частка жінок на освітньому рівні		
	Молодший бакалавр, бакалавр і спеціаліст	Магістр	Доктор філософії
Філософія	56,1%	38,4%	52,1%

Додаток 12

Перелік спеціальностей і відсоток жінок у категорії «Чоловіків на рівень “Доктор філософії” вступило на 30% більше, ніж на рівень “Молодший бакалавр”, “Бакалавр” і “Спеціаліст”» на всіх освітніх рівнях за 2023 рік

Спеціальність	Частка жінок на освітньому рівні		
	Молодший бакалавр, бакалавр і спеціаліст	Магістр	Доктор філософії
Культурологія	76,7%	59,1%	43,5%
Економіка	51,7%	29,5%	12,8%
Соціологія	71,5%	44,1%	39,3%
Журналістика	80,4%	53,4%	41,4%
Менеджмент	55,1%	29,5%	11,8%
Архітектура та містобудування	64,5%	40,7%	26,3%
Фармація, промислова фармація	88,5%	83,6%	57,9%
Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	70%	52,1%	25,2%
Міжнародні економічні відносини	61,5%	36,2%	19,1%
Облік і оподаткування	63%	49,5%	18,6%
Фінанси, банківська справа та страхування	59%	40,1%	13,7%

Публічне управління та адміністрування	58,8%	41,6%	21,2%
Біомедична інженерія	41,5%	32,1%	10,3%
Маркетинг	62,6%	34,3%	10,6%
Психологія	82,4%	80,1%	48,4%
Соціальна робота	67,3%	60,8%	34,6%
Міжнародне право	65%	52,8%	30,6%

Додаток 13

Перелік спеціальностей і відсоток жінок у категорії «Чоловіків на рівень "Доктор філософії" вступило на 20–30% більше, ніж на рівень "Молодший бакалавр", "Бакалавр" і "Спеціаліст"» на всіх освітніх рівнях за 2023 рік

Спеціальність	Частка жінок на освітньому рівні		
	Молодший бакалавр, бакалавр і спеціаліст	Магістр	Доктор філософії
Спеціальна освіта	93,7%	93,9%	67,6%
Дизайн	79,1%	56,5%	51,4%
Інформаційна, бібліотечна та архівна справа	52,7%	40,7%	29,5%
Політологія	48,7%	27,1%	19,1%
Біологія	78,5%	63,4%	55,8%
Системний аналіз	36%	18,7%	6,6%
Хімія	59,9%	52,3%	32,8%
Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	79,1%	67,7%	49,4%
Історія та археологія	48,7%	32,2%	25,6%
Право	56,4%	50,5%	28,9%
Хімічні технології та інженерія	48%	26,7%	20,4%
Біотехнології та біоінженерія	61,3%	57,9%	34,3%
Середня освіта	61,6%	53,2%	36,5%
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	46,1%	30,3%	16,2%

Додаток 14

Перелік спеціальностей і відсоток жінок у категорії «Чоловіків на рівень “Доктор філософії” вступило на 10–20% більше, ніж на рівень “Молодший бакалавр”, “Бакалавр” і “Спеціаліст”» на всіх освітніх рівнях за 2023 рік

Спеціальність	Частка жінок на освітньому рівні		
	Молодший бакалавр, бакалавр і спеціаліст	Магістр	Доктор філософії
Екологія	47%	25,7%	30,2%
Філологія	84,8%	74%	68,7%
Прикладна фізика та наноматеріали	24%	14,1%	13,6%
Географія	46,6%	36,8%	28,4%
Математика	48,3%	37,9%	31%
Прикладна математика	35,7%	18,5%	16,5%
Інженерія програмного забезпечення	15,8%	9,6%	3,4%
Комп'ютерні науки	22,6%	10,8%	8,3%
Інформаційні системи та технології	22,9%	10,1%	6,5%
Харчові технології	49,3%	31,4%	31,8%
Геодезія та землеустрій	31,9%	23,5%	20,6%
Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	40,8%	26,9%	24,8%
Транспортні технології	29,8%	21,7%	12,9%
Філософія	45,7%	20,3%	28,3%
Освітні, педагогічні науки	53,4%	53,1%	43,1%
Цивільна безпека	35,5%	25,2%	16,9%

Додаток 15

Перелік спеціальностей і відсоток жінок у категорії «Немає помітної різниці між відсотком чоловіків чи жінок, що вступили на рівень “Молодший бакалавр”, “Бакалавр” та “Спеціаліст” і на рівень “Доктор філософії” (різниця менше 10%)» на всіх освітніх рівнях за 2023 рік

Спеціальність	Частка жінок на освітньому рівні		
	Молодший бакалавр, бакалавр і спеціаліст	Магістр	Доктор філософії
Гірництво	10%	6,3%	13,5%
Нафтогазова інженерія та технології	9,9%	7,9%	7,7%
Лісове господарство	10,9%	8,6%	19,5%
Пожежна безпека	23,4%	28,7%	24,2%
Агрономія	18,4%	11,6%	14,9%
Прикладна механіка	6,4%	6,8%	8,2%
Богослов'я	16,1%	16,6%	6,7%
Фізична культура і спорт	28,9%	25,7%	22,5%
Комп'ютерна інженерія	11,8%	8,2%	6%
Кібербезпека	18,6%	12,6%	13,8%
Електроніка	9,2%	6,4%	6,8%
Телекомунікації та радіотехніка	11,8%	10%	11,4%
Будівництво та цивільна інженерія	17,1%	11,3%	12,8%
Фізична терапія, ерготерапія	53,3%	56%	49,5%
Залізничний транспорт	12,5%	12,1%	7,3%
Автомобільний транспорт	1,8%	2,1%	0%
Матеріалознавство	17,1%	10,9%	10,1%
Галузеве машинобудування	5,6%	3%	4,3%
Авіаційна та ракетно-космічна техніка	14,1%	10,6%	10,2%
Металургія	13%	7,2%	9,6%
Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка	6%	7,6%	6,2%
Енергетичне машинобудування	5,7%	1,6%	3,1%
Атомна енергетика	15,5%	22,5%	12,2%

Теплоенергетика	15,3%	14%	12,1%
Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології	11%	8,9%	11,3%
Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка	20,3%	14,1%	17,9%
Музичне мистецтво	59,3%	56,6%	50,6%

Додаток 16

Перелік спеціальностей і відсоток жінок у категорії «Інше (Немає помітної різниці між відсотком жінок, що вступили на рівень “Доктор філософії” та на рівень “Молодший бакалавр”, “Бакалавр” і “Спеціаліст”, проте є помітна різниця між відсотком жінок на рівнях “Молодший бакалавр”, “Бакалавр” та “Спеціаліст” і “Магістр”))» на всіх освітніх рівнях за 2023 рік

Спеціальність	Частка жінок на освітньому рівні		
	Молодший бакалавр, бакалавр і спеціаліст	Магістр	Доктор філософії
Науки про Землю	30,5%	15,4%	23,5%
Фізика та астрономія	29,2%	15,1%	22,2%
Технології захисту навколишнього середовища	29,4%	14,9%	32,5%
Професійна освіта	22,7%	14,5%	31,3%

Додаток 17

Динаміка переходу спеціальностей між категоріями у 2021–2023 роках за різницею частки жінок на рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» та «Доктор філософії»

Категорія	2021 рік	Категорія	2023 рік
Чоловіків на рівень «Доктор філософії» вступило на 20–30% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»	Облік і оподаткування Фінанси, банківська справа та страхування Публічне управління та адміністрування Біомедична інженерія Маркетинг	Чоловіків на рівень «Доктор філософії» вступило на 30% чи понад 30% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»	Культурологія Економіка Соціологія Журналістика Менеджмент Архітектура та містобудування Фармація, промислова фармація Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії Міжнародні економічні відносини Облік і оподаткування Фінанси, банківська справа та страхування Публічне управління та адміністрування Біомедична інженерія Маркетинг Психологія Соціальна робота Міжнародне право

<p>Чоловіків на рівень «Доктор філософії» вступило на 10–20% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»</p>	<p>Культурологія Економіка Соціологія Журналістика Менеджмент Архітектура та містобудування Фармація, промислова фармація Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії Міжнародні економічні відносини Спеціальна освіта Дизайн Інформаційна, бібліотечна та архівна справа Політологія Біологія Системний аналіз Хімія Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація Богослов'я Освітні, педагогічні науки Цивільна безпека</p>	<p>Чоловіків на рівень «Доктор філософії» вступило на 20–30% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»</p>	<p>Спеціальна освіта Дизайн Інформаційна, бібліотечна та архівна справа Політологія Біологія Системний аналіз Хімія Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація Історія та археологія Право Хімічні технології та інженерія Біотехнології та біоінженерія Середня освіта Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</p>
--	--	--	--

Немає помітної різниці між відсотком жінок, які вступили на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» та на рівень «Доктор філософії» (різниця менше 10%)	Екологія Філологія Прикладна фізика та наноматеріали Географія Математика Прикладна математика Інженерія програмного забезпечення Комп'ютерні науки Інформаційні системи та технології Харчові технології Геодезія та землеустрій Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва Транспортні технології Історія та археологія Право Хімічні технології та інженерія Біотехнології та біоінженерія Середня освіта Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Психологія Соціальна робота Міжнародне право Науки про Землю Фізика та астрономія Технології захисту навколишнього середовища Фізична культура і спорт Комп'ютерна інженерія Кібербезпека Електроніка Телекомунікації та радіотехніка Будівництво та цивільна інженерія Фізична терапія, ерготерапія Залізничний транспорт Автомобільний транспорт	Чоловіків на рівень «Доктор філософії» вступило на 10–20% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»	Екологія Філологія Прикладна фізика та наноматеріали Географія Математика Прикладна математика Інженерія програмного забезпечення Комп'ютерні науки Інформаційні системи та технології Харчові технології Геодезія та землеустрій Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва Транспортні технології Філософія Освітні, педагогічні науки Цивільна безпека
--	--	---	---

	<p>Матеріалознавство Галузеве машинобудування Авіаційна та ракетно-космічна техніка Металургія Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка Енергетичне машинобудування Атомна енергетика Теплоенергетика Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка Музичне мистецтво</p>		
--	---	--	--

<p>Жінок на рівень «Доктор філософії» вступило на 10–20% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»</p>	<p>Гірництво Нафтогазова інженерія та технології Лісове господарство Пожежна безпека Агрономія Прикладна механіка</p>	<p>Немає помітної різниці між відсотком жінок, що вступили на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» та на рівень «Доктор філософії» (різниця менше 10%)</p>	<p>Богослов'я Гірництво Нафтогазова інженерія та технології Лісове господарство Пожежна безпека Агрономія Прикладна механіка Фізична культура і спорт Комп'ютерна інженерія Кібербезпека Електроніка Телекомунікації та радіотехніка Будівництво та цивільна інженерія Фізична терапія, ерготерапія Залізничний транспорт Автомобільний транспорт Матеріалознавство Галузеве машинобудування Авіаційна та ракетно-космічна техніка Металургія Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка Енергетичне машинобудування Атомна енергетика Теплоенергетика Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка Музичне мистецтво</p>
--	---	--	--

Жінок на рівень «Доктор філософії» вступило на 20–30% більше, ніж на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст»	Професійна освіта	Інше — Немає помітної різниці між відсотком жінок, що вступили на рівень «Доктор філософії» та на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст», проте є помітна різниця між відсотком жінок на рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» та «Магістр»	Професійна освіта Науки про Землю Фізика та астрономія Технології захисту навколишнього середовища
Інше — Немає помітної різниці між відсотком жінок, що вступили на рівень «Доктор філософії» та на рівні «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст», проте є помітна різниця між відсотком жінок на рівнях «Молодший бакалавр», «Бакалавр» і «Спеціаліст» та «Магістр»	Філософія		